

Voorzitter: T. van Zoelen (PvdD)

Namens de raad: C. Nieuwenhout (GroenLinks), J. van Veen (PvdA), T. Rustebiel (D66), B. Hekkema (PvdD), H. Moerkerk (Stadspartij 100%), H. de Waard (SP), R. Heiner (VVD), D. Swets (S&S), L. Dwarshuis (CU), E. Armut (CDA), L. van der Laan (PvhN), D. Ram (PVV)

Namens het college: M. Wijnja (wethouder), C. Bloemhoff (wethouder), K. de Wrede (wethouder), P. Broeksma (wethouder), R. van Niejenhuis (wethouder)

Namens de griffie: S. van Erp

Gemeenterekening ruimtelijk

00:15:35

Voorzitter: Goedemiddag, allemaal. Dit is een eerste oproep tot stilte, want we gaan zo meteen beginnen. We gaan nu beginnen met de meningsvormende sessie over het raadsvoorstel Gemeenterekening 2022. En deze sessie gaat over het onderdeel Ruimtelijk. Dat zijn de programma's 1 en 2.1 en de paragrafen 2 en 7. We doen de woordvoeringen in één keer, waarbij u desgewenst per deelonderwerp van woordvoerder mag wisselen. De deelonderwerpen zijn zo globaal economie en ruimte, leefomgeving, duurzaamheid en grondbeleid. U heeft allemaal de technische vragen de afgelopen week kunnen stellen. Dus dat doen we deze sessie niet. Maar het gaat nu dus om politieke vragen en vooral om uw oordeel over hoe het college het 't afgelopen jaar of in 2022 heeft gedaan.

00:16:31

Voorzitter: De spreektijd per fractie is vijf minuten, exclusief interrupties. Na de termijn van de raad schorsen we, tenminste als het college daar behoefte aan heeft, tien minuten voor eventueel overleg. Daarna heeft het college dertig minuten voor een reactie, verdeeld over de verschillende portefeuillehouders. Ik heb een bericht gekregen van Tom Rustebiel van D66 dat hij iets later komt, vanwege allerlei takken op de weg. De bus kon daar niet omheen rijden, dus die kan zo meteen binnenlopen. Er zijn nu geen insprekers, dus we gaan nu meteen naar de raad. Dus de fracties hebben vijf minuten, schorsing en college dan dertig minuten. Dan kijk ik rond wie ik als eerste het woord kan geven. Joren van Veen van de Partij voor de Arbeid.

00:17:24

De heer Van Veen: Dank u wel voor het woord, meneer de voorzitter. Ik had even een heel lange inleiding bedacht, maar toen zat ik vanochtend bij het debat over sociaal, waar het best wel snel ging en mensen in hun tijd kwamen. Dus ik dacht: ik begin gewoon meteen met de inhoud. En als ik dan een tijd heb aan het eind, dan sluit ik hem even mooi af. Dan begin ik meteen met de woningbouw, voor de PvdA, een van de belangrijkste thema's. Want Groningen staat internationaal gelukkig bekend als het gaat om het maken van goede plannen en om het daadwerkelijk realiseren van onze goede, mooie, gemengde wijken. Ook in 2022 was dit het geval. Denk bijvoorbeeld aan de Brugwachter in de Antillenstraat of de plannen voor de Suiker die steeds concreter worden en waar we vandaag zelfs heel mooi een nieuws over hadden.

00:18:00

De heer Van Veen: Plannen waarbij telkens veel sociale huurwoningen waren. 136 zelfs bij de Brugwachter. Of waar sprake is van betaalbare koop. Zo zijn er netto in 2022 2083

woningen bijgekomen. Hoger dan het gestelde doel. Maar in vergelijking met 2022 en 2021 maken we ons wel zorgen, want we zien wel een minder grote toename. En we maken ons zorgen over die afkoelende woningmarkt en wat dit kan betekenen voor de doorbouw van nieuwe woningen voor onze Groningers. Dit ook in het kader van ons initiatiefvoorstel van de PvdA, die in 2022 in de raad is aangenomen, waarin het doel gesteld is om de komende jaren 2500 extra betaalbare woningen te realiseren. Ik ben dus ook benieuwd: hoe kijkt de wethouder ernaar? Is dit echt een slecht voorteken, dit kleine dipje nu, voor de komende jaren? Of valt het wel mee?

00:18:48

De heer Van Veen: Daarnaast zijn er netto 400 sociale huurwoningen bijgekomen. Dat is, als je even snel rekent, minder dan de 30 procent die we gemiddeld in de gemeente hebben. Hoe kijkt de wethouder hiernaar? En wat betekent het aandeel voor de komende jaren? Klopt daarbij dus ook de aannahme van mijn fractie, dat we dus de komende jaren nog meer sociale huurwoningen neer gaan zetten, zodat we dus die 30 procent echt gaan houden? Dan verkeer en de openbare ruimte. De Mobiliteitsvisie is vastgesteld en we zien nu ook steeds mijn uitvoeringsprogramma's. Goed dat op deze manier het college stappen zet en we zo echt met nieuwe technieken en methodes de mobiliteit in Groningen verbeteren.

00:19:22

De heer Van Veen: Maar we hebben wel onze zorgen. Want wij vragen wel af of iedereen hierbij mee kan doen. Vergeten we niet de mensen die het niet kunnen betalen? Voor wie een elektrische auto bijvoorbeeld te duur is. Of de mensen voor wie de auto essentieel is. Of de mensen wiens digitale vaardigheden niet zo goed zijn en die bijvoorbeeld het gebruik van een smartphone al ingewikkeld vinden. Hoe ziet het college dit en deelt zij de zorgen met onze fractie? Dan ten derde, de economische ontwikkelingen. Het Groningen is en blijft gelukkig ook het economische hart van Noord-Nederland. Ik had eerst motorblok, maar ik dacht: met zo'n groen college is het mooier om het over een hart te hebben. In 2022 zijn er 5000 meer banen gerealiseerd dan de verwachting was.

00:20:01

De heer Van Veen: Dat vinden we echt heel goed nieuws als PvdA. Want werk betekent immers participatie, inkomen, zelfontplooiing, structuur en sociale contacten. Maar we zien wel dat als het om die economie gaat, ruimte in onze gemeente schaars is. Als PvdA vinden we het belangrijk dat onze wijken, dorpen en onze centra een mix hebben van wonen, werken, recreëren en ondernemen. Met dus plek voor iedereen. Maar juist met allemaal transformaties van woningen naar werk, naar winkels of van gebouwen die van functie veranderen, is het risico dat die balans in gevaar komt. Er is dus sturing en grip nodig. Hoe kijkt het college hiernaar? Hoe kijkt ze met deze bril naar 2022? Was er voldoende sturing vanuit de gemeente en transformeren we de goede kant op?

00:20:42

De heer Van Veen: En tenslotte, en ik hoop dat ik nog ongeveer een minuut heb, de energietransitie. Hier wil ik jullie graag meenemen naar 2035, het jaar waarin Groningen hopelijk CO₂-neutraal is. De wereld zal er vast anders uitzien, maar het zou mij niet verbaasd als achteraf 2022 als kantelpunt gezien gaat worden in de energietransitie. Tot 2022 lag de nadruk immers steeds op vooral het besparen van zoveel mogelijk CO₂. Het landelijk bereik

richtte zich daardoor ook dus met name op bedrijven en mensen die die duurzaamheid kunnen veroorloven. Want daar is immers sprake van een vermenigvuldiging. Je geeft ze 5000 euro subsidie en ze leggen er zelf nog 10.000 euro bij.

00:21:18

De heer Van Veen: Maar in 2022 zorgde de verschrikkelijke oorlog in Oekraïne voor enorm snel stijgende energieprijzen. Toen werd opeens pijnlijk duidelijk dat een heel grote groep Nederlanders nog amper onderdeel was van de energietransitie. Natuurlijk ook in 2021 was dit het geval. Ook toen hadden mensen in de onderkant al enorme moeite om hun rekeningen te betalen. Maar in 2022 liep opeens ook de middenklasse een probleem. Die hadden ook opeens een enorm risico. Toen pas werden we met zijn allen collectief wakkergeschud. Te laat, maar in ieder geval wel liever laat dan niet. Sindsdien loopt Groningen gelukkig voorop, om die energietransitie dus anders vorm te geven.

00:21:55

De heer Van Veen: Mede op aandienen van de raad kwam er een collectief noodpakket van 14 miljoen euro. Heel goed, maar voor onze fractie kwam dat noodpakket wel iets te laat. Omdat onze inwoners al sinds maart, april enorme zorgen hadden, enorme onzekerheid, omdat Den Haag maar niet over de brug kwam met wat zij gingen doen. Ik ben dus ook benieuwd hoe het college hierop terugkijkt. Naast deze 14 miljoen kwamen er ook energiecoaches en bespaartips. Er werd echt meer tempo gemaakt om zelf energie op te wekken door de gemeente Groningen.

00:22:22

De heer Van Veen: Kortom, een eerlijke energietransitie die de PvdA graag ziet, werd in 2022 opgetuigd en die zijn we nu met zijn allen aan het uitvoeren. Deze energietransitie die we doen voor hen die het 't meest nodig hebben en die we dus ook betaalbaar houden voor hen die het 't meest nodig hebben. Daar hebben we als PvdA voor gestreden. We zijn heel blij en trots erop dat het college dit ook zo ziet. Tijdens het voorjaarsdebat zullen we hier dan ook nog op terugkomen. Volgens mij heb ik nog wat tijd, dus dan ga ik nu afronden, namelijk met de sociale wijkvernieuwing. Want waar we vandaag sociaal en fysiek inderdaad apart bespreken, vindt de uitvoering in de sociale wijkvernieuwing gelukkig gezamenlijk plaatst.

00:22:57

Voorzitter: U bent wel bijna door uw tijd heen. Toen u het aangaf zat, had u nog bijna meer dan anderhalve minuut. Dus u was bezig met uw laatste minuut op dat moment. Maar goed.

00:23:06

De heer Van Veen: Dan gaat het goed komen. De sociale wijkvernieuwing. Want juist daar doen we dit gezamenlijk. Want juist door tegelijkertijd het sociale en het fysieke te verbinden, kunnen we in onze gemeente de mensen in die wijken echt helpen. We vinden het dan ook heel goed dat in 2022 de Regio Deal Groningen Noord verder uitgevoerd is. En een mooi voorbeeld daarvan is wijkbedrijf Selwerd, die in een prachtig opgeknapt flat onderin mensen verbindt en uit de armoede helpt. Hier doet de PvdA het voor en hiermee sluit ik mijn woordvoering dan ook trots af. Dank u wel.

00:23:36

Voorzitter: Dank u voor uw woordvoering. Wie kan ik dan het woord geven? Ceciel Nieuwenhout van GroenLinks.

00:23:48

Mevrouw Nieuwenhout: Hartelijk dank, voorzitter. Waar de PvdA mee eindigde, daar begin ik ook mee. Het gaat eigenlijk om de verbinding tussen rood en groen, tussen sociaal beleid en de fysieke leefomgeving. Want die is op alle plekken met elkaar verbonden. Van rood naar groen op het gebied van wonen. Mensen hebben de afgelopen jaren hoge energierekeningen te verstouwen gekregen en gaven minder groot woongenot aan. Wellicht omdat ze met alle de kachel lager hebben gezet. Veel mensen kwamen bovendien financieel in de problemen door de hoge energierekening. Het geeft aan hoe belangrijk het is dat onze woningen zo snel mogelijk energetisch goed worden.

00:24:24

Mevrouw Nieuwenhout: Wij hebben een belangrijke verantwoordelijkheid als politiek om door te pakken met de wijkaanpak en bij nieuwe wijken en projecten hoge eisen te stellen aan de energieprestaties. Het is in dat licht vreemd dat er minder SPUK-energiearmoede geld uitgegeven is dan begroot. Kan de wethouder toelichten hoe dat is gekomen? Ook op wonen, we zijn wel blij dat er een flinke hoeveelheid sociale huurwoningen opgeleverd is afgelopen jaar en kijken uit naar de toekomstige initiatieven om sociale huur te bouwen. Het liefst zoveel mogelijk verdeeld door de stad en met name in de wijken waar nu niet zoveel sociale huur is.

00:25:00

Mevrouw Nieuwenhout: Van rood naar groen, in de inrichting van de openbare ruimte en verkeer. Wij willen dat kinderen zorgeloos buiten kunnen spelen en mensen elkaar kunnen ontmoeten. Elke vierkante meter die in beslag genomen wordt door geparkeerde auto's is een meter waar geen kinderen kunnen spelen en waar geen bomen en planten kunnen groeien. We zijn blij dat het college heeft ingezien hoe belangrijk het is om die omslag te maken en om dus de openbare ruimte te herwinnen op het geparkeerde blik. Het is wel belangrijk dat die openbare ruimte toegankelijk is. De binnenstad scoort goed, maar juist niet op de dingen die openbaar zijn en voor iedereen toegankelijk. Groen, bankjes, toiletten, daar kan nog een verbetering. We dienen er als gemeente op te passen dat de binnenstad niet alleen voor hen toegankelijk is die het al kunnen, maar juist voor iedereen.

00:25:49

Voorzitter: U heeft een vraag van Tom Rustebiel van D66.

00:25:52

De heer Rustebiel: Dank, voorzitter. Ik sloeg even aan op het herwinnen van de openbare ruimte. Daar praten we nu al vijf jaar heel veel over, bijna dagelijks. Kunt u echt goed uit de gemeenterekening halen hoeveel resultaat nu op dat domein is bereikt? Want beleidsmatig aandacht, die gaat wat ons betreft... Staat in contrast met daadwerkelijk behaalde resultaten, even los van de bekende projecten, zoals Grote Markt natuurlijk.

00:26:15

Mevrouw Nieuwenhout: Uiteraard. 2022 is wat dat betreft ook een gek jaar, omdat het een wisseling tussen colleges was. En veel van het beleid dat gemaakt is, had een beetje

aanloophase. Dus wat we gezien hebben, is dat er steeds meer aandacht naar gekomen is en dat er bepaalde dingen voorbereid zijn in 2022 die nu in 2023 volop de aandacht hebben. Zoals campagne over Stoep vrij in de binnenstad. Maar ook de manier waarop de wijkvernieuwing wordt aangepakt in Selwerd en Paddepoel bijvoorbeeld. Dus er gebeurt volop van alles. 2022 is misschien niet het beste jaar om te toetsen.

00:26:56

Mevrouw Nieuwenhout: Ga ik even terug naar toegankelijkheid. Want we willen extra aandacht voor toegankelijkheid voor gehandicapten, bij bijvoorbeeld openbare toiletten en horeca. Het is belangrijk in toekomstige ontwikkelingen hier de focus op te hebben. We horen ook dat laadpalen soms hinderlijk op de stoep geplaatst worden. Als we dan de openbare ruimte herwinnen, is het wel belangrijk dat we die ruimte niet direct weer opofferen. Dus we zien in de toekomst slimme combinaties, zoals lantaarnpalen met laadpaalfunctie.

00:27:26

Mevrouw Nieuwenhout: Dan in het verkeer. We moeten die autologica verder terugdringen. We hebben er de afgelopen tijd al veel over gepraat, dus dat doe ik nu niet weer. Maar het is juist belangrijk om hier ook de verbinding tussen groen en rood te zien. Auto's zijn niet alleen slecht voor de CO2-uitstoot, maar juist ook voor de luchtkwaliteit en voor de veiligheid van mensen. Wat betreft verkeersveiligheid hebben we zorgelijke cijfers gezien voor 2022. We hopen dat de plannen die er nu zijn voldoende zijn om die cijfers terug te dringen. Kan het college daarop reflecteren?

00:28:00

Mevrouw Nieuwenhout: Dan rood en groen in het grondbeleid. We vinden het belangrijk dat de gemeente actief grondbeleid nastreeft. Niet als doel op zich, maar juist om al die andere groene en sociale doelen te bereiken. Ruimtelijke instrumenten zijn ook heel belangrijk om te gebruiken om die dingen te borgen. Wat wij nog wel missen, is een borging van de gemeentelijke ecologische structuur in de ruimtelijke instrumenten. De biodiversiteit daalt snel en dat is extreem zorgelijk. Dus wanneer gaat het college GES opleveren en borgen in ruimtelijke plannen?

00:28:32

Mevrouw Nieuwenhout: Dan weer terug naar een sociaal element. Onze stad leefbaar houden in hete zomers, dat gaat uiteindelijk om ons welbevinden en onze gezondheid. Dus dat moeten we ook in onze ruimtelijke plannen goed vastleggen. We zijn blij dat het nu wel duidelijker in de indicatoren staat en werken eraan om dat zo snel mogelijk ook in het beleid vast te leggen. Zowel voor nieuwe bouwprojecten, als voor de wijkaanpak. Dan over afval en circulaire economie. We zijn goed op weg: 24 kilo minder afval dan in de begroting gedacht is. We zijn heel blij dat we overgestapt zijn naar Omrin. Dit geeft een goede boost richting de doelstelling. Net als de 50 nieuwe containers voor gescheiden afval, de 800 nieuwe stille krachten die zelf tijd vrijmaken om zwerfafval uit een wijk op te rapen. Waar we nog ruimte zien, is voor de ontmoeting met inwoners en bedrijven om ze actiever te vragen waar er nog winst te behalen is in ons afvalbeleid.

00:29:30

Mevrouw Nieuwenhout: En terug van groen naar rood: minder afval helpt ook de afvalstoffenheffing in toom te houden. Dat scheelt weer vaste lasten voor iedereen.

00:29:38

Voorzitter: Wilt u ook zo afronden? Want u bent al over de vijf minuten heen.

00:29:43

Mevrouw Nieuwenhout: Op energie gaat het natuurlijk ook om een verbinding tussen groen en rood. Dus een slimme koppeling tussen hernieuwbare energie, om een fonds te vullen wat helemaal sociaal is en ervoor zorgt dat iedereen in Groningen mee kan doen met de energietransitie. Dus ook in het programma Energie, net als in de rest van de rekening, zien wij duidelijk: deze rekening, dit college ademt rood en groen. Dank u wel.

00:30:09

Mevrouw Nieuwenhout: Dank. Dan Daan Swets van Student en Stad voor de woordvoering. Gaat uw gang.

00:30:17

De heer Swets: Dank u wel, voorzitter. Ik begin even over een stukje economie en werkgelegenheid. We lezen namelijk terug in de jaarrekening dat er in 2022 veel minder gesprekken zijn gevoerd met ondernemers in het algemeen en met horecaondernemers in het bijzonder. Daarvoor wordt corona als grootste reden opgegeven. Die vlieger gaat wat ons betreft niet helemaal op, aangezien in 2022 de coronamaatregelen voor het overgrote deel al waren verdwenen. En na die lockdowns zijn ondernemers geconfronteerd met stijgende energieprijzen, een enorme krapte op de arbeidsmarkt en moeten zij de ontvangen coronagelden terugbetalen.

00:30:52

De heer Swets: Tegelijkertijd horen wij van veel ondernemers dat het contact met de gemeente is verwaterd. De jaarrekening lijkt dat beeld ook te bevestigen. Daarom doen we nogmaals het klemmende verzoek om echt weer het contact te zoeken met de vele ondernemers die Groningen rijk is en niet zomaar met plannen en maatregelen te komen vanuit de ivoren torens van het stadhuis, waar onze ondernemers niet op zitten te wachten.

00:31:11

De heer Swets: Waar binnen de muren van het stadhuis nog weleens negatief over de aantrekkelijkheid van de binnenstad wordt gesproken, zien we dat onze inwoners de sfeer en de gezelligheid in de binnenstad volgens de jaarrekening met een 8,4 enorm hoog beoordelen. Wat ons betreft mag er dan ook weleens met wat meer trots over onze Groninger ondernemers worden gesproken. Met betrekking tot mobiliteit, zijn we heel erg blij met de twee nieuwe grote ondergrondse fietsstallingen. We denken dat het goed aansluit bij de behoefte van onze inwoners.

00:31:37

De heer Swets: Echter zien we in de wijken nog wel heel veel overlast van geparkeerde fietsen, omdat daar te weinig stallingsplaatsen zijn. Daarom hebben wij al vaker aangegeven dat wij een groot voorstander zijn van het gebruik van fietsvlonders. Die zijn nog lang niet bij iedereen bekend en zelfs niet bij alle wijkteams. Daarom zien we graag dat het college dit

nog meer promoot. Om het goede voorbeeld te geven hierop, gaan wij na het reces samen met de ChristenUnie de wijk in om deze fietsvlonders nog meer onder de aandacht te brengen bij onze inwoners. Ik doe hierbij dan ook een uitnodiging richting alle andere partijen om dit samen met ons op te pakken.

00:32:10

De heer Swets: Ook wij zijn blij dat er in 2022 meer woningen zijn gebouwd dan van tevoren was voorspeld. Wel maken we ons zorgen om de lagere bouwleges, want dit lijkt namelijk aan te kondigen dat de bouw van woningen 2023 en verder vertraging zal oplopen. En dat terwijl er nog steeds een enorme krapte op de woningmarkt is. In de jaarrekening wordt vervolgens jongerenhuisvesting ook nauwelijks genoemd. Eigenlijk alleen dat er wordt gewerkt in lijn met het jongerenconvenant, maar dit convenant komt vervolgens niet terug onder de relevante beleidsnota's. Daarom zien we graag bij een volgende jaarrekening dat er meer wordt gemeten omtrent jongerenhuisvesting. Omdat het nieuwe convenant Jongerenhuisvesting van 2023-2026 vandaag is gedeeld, zijn wij van plan om deze op korte termijn te agenderen, zodat we het hier goed met elkaar over kunnen hebben.

00:33:00

De heer Swets: Dan zien we ook nog eens in de jaarreportage dat ruim de helft van de oppervlakte van de openbare ruimte op dit moment hittestress ervaart. We zijn blij dat de Grote Markt wordt vergroend en dat er ook andere plekken in de stad worden aangepakt. Maar toch vinden wij een intensivering van vergroening in de openbare ruimte zowel gewenst als noodzakelijk. Zo zouden wij graag zien dat versteende pleinen zoals de Ossenmarkt ook aangepakt worden. Nu staan daar bijvoorbeeld nog grote betonblokken, die 's nachts moeilijk zichtbaar zijn. Misschien had enkelen van u het al gehoord, maar mijn collegeraadslid heeft het helaas ook aan den lijve ondervonden, met een hersenschudding tot gevolg. Volgens de gemeente kunnen deze betonblokken niet verwijderd worden, omdat anders te veel licht vanuit de garage naar buiten zou komen. Maar wij zien graag dat de betonblokken verdwijnen en dat deze vervangen worden door bijvoorbeeld een stuk gras of lichte begroening. Tot zover. Dank u wel, voorzitter.

00:33:53

De heer Swets: Dank u. Rik Heiner van de VVD voor de woordvoering.

00:33:59

De heer Heiner: Dank, voorzitter. Voorzitter, laat ik maar gelijk met de deur in huis vallen. Op pagina 48 staat een typische VVD-term, namelijk: bouwen, bouwen, bouwen. Maar helaas heeft het college dat niet gedaan. Het doel was namelijk om in 2022 1600 nieuwbouwwoningen op te leveren. Dit waren er 1362. Wat de VVD betreft, dus een dikke onvoldoende. Dat is natuurlijk niet het enige wat er gebeurd is. Er is namelijk in 2022 ook een hele belangrijke toezegging gedaan, waar we nog steeds geen antwoord op hebben. De wethouder heeft namelijk toegezegd op zoek te gaan naar een betere regel dan het samenwonenverbod. Het is namelijk nu zo dat als je met een vriend of een vriendin wil samenwonen, dat dat verboden is.

00:34:40

De heer Heiner: Stel, je bent 80 en je hebt een goede vriendin die weduwe is, ook 80, en je wil graag samen gaan wonen, dan mag dat niet van dit college. De VVD vindt dat echt

belachelijk. Gelukkig werd die mening door een groot gedeelte van deze raad gedeeld. Naar leiding van deze hevige discussie heeft de wethouder toegezegd het samenwoonverbod af te gaan schaffen en een beter passende regel op te gaan zoeken. Helaas is dat tot op heden niet gebeurd. Wij willen dan ook graag van de wethouder weten wanneer wij deze betere regel wel kunnen verwachten, zodat er niet dat soort onzinnige regels in onze gemeente zijn.

00:35:13

De heer Heiner: Ook is in de gemeenterekening geen duidelijke doelstelling opgenomen over de hoeveelheid openbaar ruimte die is teruggewonnen. Dat is net ook al even voorbijgekomen. Kan het college toelichten wat de doelstelling was over de hoeveelheid openbare ruimte die teruggevonden zou worden en wat het concreet voor onze inwoners betekend heeft?

00:35:31

Voorzitter: U heeft een vraag van Laurent Dwarshuis van de ChristenUnie.

00:35:34

De heer Dwarshuis: Dank u wel, voorzitter. Meneer Heiner, bent u het niet met mij eens dat als wij een doel zouden willen opnemen voor het herwinnen van de openbare ruimte, we dat misschien beter bij de begrotingsbehandeling kunnen doen en daar daarna bij de jaarrekening op terugkijken. Nu zegt u: er staat geen doel in de rekening. Nee, maar die hebben wij blijkbaar ook zelf waarschijnlijk niet vastgesteld.

00:35:54

Voorzitter: Gaat u gang.

00:35:55

De heer Heiner: Dank u, voorzitter. We hebben het hier heel vaak over, over het terugwinnen van de openbare ruimte. Dan is het bij zo'n rekening een goed moment om terug te kijken. Dan was het fijn geweest als daarin op is genomen hoeveel openbare ruimte dan is teruggevonden. Omdat het dan ook meetbaar wordt en we het daarover kunnen hebben. Nu is het iets dat in de lucht hangt, waar we het niet echt uitgebreid over kunnen hebben, omdat we niet weten om hoeveel het gaat. Dus vandaar mijn opmerking.

00:36:20

De heer Heiner: Dan vervolg ik. Helaas is het aantal hoeveelheid nieuwbouwwoningen niet het enige waar dit college een dikke onvoldoende op scoort. Ook over de tevredenheid van onderhoud in onze wijken en buurten. Het streven was om een 6,5 te krijgen, iets wat de VVD al erg matig vindt en vond. Maar uiteindelijk is er maar een 6,3 behaald. Wij willen benadrukken dat men zich erg stoort aan deze verloedering in onze wijken en dorpen. Met als voorbeeld Maai mei niet, waarbij het gras zo hoog staat, dat op rotondes niet eens te zien is of iemand van links of rechts komt. Dat leidt echt tot gevaarlijke situaties. Zelfs die matige 6,5 hebben we dus niet kunnen halen.

00:36:57

De heer Heiner: Graag ziet de VVD dat er in de volgende jaarrekening wordt opgenomen hoeveel aardgas WarmteStad nog gebruikt. Dat is namelijk in deze jaarrekening niet gebeurd. Of ik heb dat gemist, dat kan natuurlijk ook. En dan de vraag of dat dan een

bewuste keuze is van het college om dat niet op te nemen, of dat daar een andere reden voor is geweest.

00:37:15

De heer Heiner: En als laatste vindt de VVD het jammer dat in de gemeenterekening niet is opgenomen wat de wethouder Eiwittransitie allemaal bereikt heeft in 2022. Zou het college de grootste behaalde resultaten binnen de eiwittransitie kunnen benoemen. Dank u wel.

00:37:32

Voorzitter: Dank u voor uw woordvoering. Ik zie Etkin Armut van het CDA voor de woordvoering.

00:37:38

Mevrouw Armut: Dank, voorzitter. Ik zou graag willen beginnen bij het punt mobiliteit. Dat de cijfers over het aantal verkeersslachtoffers, namelijk 430, zorgwekkend is zijn, spreekt denk ik voor zich. Je wil namelijk 0 verkeersslachtoffers. Maar ook het verschil met het beoogde getal, namelijk 300, is ontzettend groot. We hebben het vorige week gehad over het uitvoeringsprogramma. Wij hopen ook dat de maatregelen en projecten die hierin staan, het aantal drastisch omlaag gaat brengen.

00:38:07

Mevrouw Armut: Voor ons blijft het gebrek aan fietsenstallingen en daarmee het rommelige straatbeeld, vooral aan de westkant van de binnenstad, een doorn in het oog. Student en Stad begon daar net ook al even over. Het liefst zouden we zien dat er zo snel mogelijk meer stallingen worden gerealiseerd. Die staan op de planning, maar in de tussentijd is het belangrijk dat er meer pop-up-stallingen worden gerealiseerd. Of bijvoorbeeld een duidelijke omlijning waar fietsen mogen staan. Dat kan vaak al een behoorlijk verschil maken. Wij hopen dat daar ook snel een invulling aan wordt gegeven.

00:38:34

Mevrouw Armut: Voorzitter, we nog even over toegankelijkheid van onze gemeente. Helaas hebben we de uitbreiding van betaald parkeren gezien in verschillende stadswijken, wat voor bewoners vele ongemakken met zich mee heeft gebracht. Maar ook de winkelcentra die binnen deze gebieden vallen, waar betaald parkeren geldt of recentelijk is uitgebreid, hebben daarmee te maken gekregen. Naast het feit dat klanten van winkeliers opeens moeten betalen voor een kort bezoek in een wijkwinkelcentrum, moeten ondernemers ruim 500 euro betalen voor elke tweede en volgende parkeervergunning voor hun medewerkers, bovenop alle uitdagingen waar ze al mee te maken krijgen. Student en Stad refereerde er al aan. Voorzitter, voorbeelden die wat het CDA betreft de gemeente beetje bij beetje minder leefbaar maken. De binnenstad is immers al niet aantrekkelijk als je afhankelijk bent van een auto. Vervolgens maken we onze wijken en winkelcentra nog lastiger te bereiken.

00:39:27

Mevrouw Armut: Voorzitter, dan ga ik verder over wonen. De woningnood is nog altijd hoog. Het is daarom goed om te zien dat er bijvoorbeeld meer dan het beoogde aantal sociale huurwoningen is toegevoegd. Maar het is nog niet genoeg. Die zorgen zijn net al geuit, bijvoorbeeld door Partij van de Arbeid en de vragen die hierover zijn gesteld. Daar kunnen wij ons bij aansluiten. Naast alle nieuwbouwwijken die op de planning staan, vraagt het CDA

aandacht voor het zo goed mogelijk besteden van de bestaande woonvoorraad en het bouwen in de dorpen. Het is van heel groot belang voor de leefbaarheid van dorpen als Ten Boer, Thesinge, Onnen en Ten Post dat er woningen worden gebouwd, waardoor de dorpen aantrekkelijk blijven voor huidige en nieuwe bewoners.

00:40:04

Mevrouw Armut: We zijn ook blij dat het college gehoor gaat geven aan deze wens. Hoe mooi is het als we kunnen zorgen dat mensen in het dorp waar ze zijn opgegroeid, kunnen blijven wonen en zelf kunnen gaan settelen, hun kinderen weer naar school, het zwembad of de voetbalclub in dat dorp? De voorzieningen die essentieel zijn voor de leefbaarheid van hun dorp, die kunnen dan openblijven. Hoe mooi is het als je op die manier juist ook bijvoorbeeld nieuwe gezinnen aantrekt.

00:40:26

Mevrouw Armut: Voorzitter, niet alleen voor starters, maar ook voor senioren moeten we bouwen. Zodat zij een mooie plek aangepast op hun woonwensen en behoeftes hebben om ouder te worden. We zijn blij dat hier verdere concrete invulling aan gegeven gaat worden, mede dankzij ons initiatiefvoorstel dat is aangenomen. Voorzitter, tenslotte, om prettig te kunnen wonen in deze gemeente is het van belang dat je omgeving er netjes bijligt. Helaas is dit in veel wijken in onze gemeente nog niet vanzelfsprekend. Het borgniveau ligt wat het CDA betreft nog altijd te laag. We zouden hier echt geen genoegen moeten nemen met een 6 of een 6,5. Het is van groot belang dat de gemeente hierin het goede voorbeeld geeft. Wat ons betreft, is een zesje dat zeker niet. Daar wilde ik het bij laten. Dank u wel.

00:41:10

Mevrouw Armut: Dank. Tom Rustebiel, D66 voor de woordvoering.

00:41:13

De heer Rustebiel: Correct. Dank u wel, ja. Ten eerste een woord van dank aan het college en dan via het college vooral de ambtelijke organisatie. Het samenstellen van zo'n jaarrekening en het inzichtelijk maken van alles wat er gebeurd is, is een enorme hoeveelheid werk. We krijgen het vandaag toch maar weer mooi gepresenteerd. Ook al roept elke vorm van informatie natuurlijk ook weer vervolgvragen op. Dus dank daarvoor. Ook willen wij het college vandaag feliciteren met het succes rondom de Suikerzijde. Na een patstelling van twee jaar kan er eindelijk gebouwd worden op een manier die recht doet aan de natuurwaarden die er zijn. Mijn fractie wil wel zeggen dat eigenlijk deze vertraging van twee jaar voorkomen had kunnen worden, door partijen aan de voorkant beter te betrekken. Ik denk dat dat ook een belangrijk leerpunt is voor de toekomst. Ik ben ook benieuwd hoe het college zelf kijkt naar dit leerpunt.

00:41:57

De heer Rustebiel: Wij zijn natuurlijk wel eerlijk genoeg om te zien dat er spanning zit op het realiseren van ambities versus het betrekken van bewoners. Soms is een belang groter dan dat belang van bewoners. Anderzijds denk ik dat er wel meer voorbeelden zijn. We hebben er best al een aantal besproken de laatste tijd, waarbij toch de indruk ontstaat dat vertragingen voorkomen kunnen worden door bewoners beter te betrekken. Dus dat is een

balans waar wij het college veel succes mee wensen, maar die natuurlijk niet makkelijk is in deze tijden.

00:42:27

De heer Rustebiel: Dan de woondoelstelling. Dan wil ik toch graag beginnen met het wonen op Zernike. We horen elk jaar eigenlijk weer dat het langer duurt en dat het minder wordt. Als wij ons oor nog even te luister leggen bij de onderwijsinstellingen, zeggen ze tegen ons in elk geval dat ze nog steeds interesse hebben in het bouwen van een campus op Zernike. Nu staat bijvoorbeeld de businesscase van de ACLO onder druk. Dat zou misschien opgelost kunnen worden met toevoegingen van woningen. Ik hoor graag van het college of ze daarover in gesprek zijn met onderwijsinstellingen.

00:42:54

De heer Rustebiel: Dan de resultaten op het gebied van sociale huur. Die zijn indrukwekkend. Dat is goed. Tegelijkertijd wordt die toch te vaak gesuggereerd dat het bouwen van sociale huurwoningen voor een inclusieve stad zorgt. Het is gewoon zo dat een leraar of een politieagent te veel verdient voor zo'n huurwoning. Dus met alleen sociale huur zijn we er niet. En alleen met reguliere komen we er ook niet. We zijn heel erg druk, beleidsmatig, met het reguleren van de koop- en huurmarkt. Dat moet ook. Maar tegelijkertijd moet er ook vooral de taart groter gemaakt worden en niet alleen anders verdeeld worden. Daar maken wij ons best wel zorgen over.

00:43:28

Voorzitter: Sorry, voor de onderbreking. Maar u heeft een vraag van de PvdA.

00:43:32

De heer Van Veen: Dank u wel, voorzitter. Ik vind het goed om te horen dat D66 ook blij is met de vele sociale huurwoning. Ik vroeg me af: hoe staat u dan tegenover sociale koop als concept? Juist voor de leraren en de politieagenten, die inderdaad soms te veel verdienen om in een sociale huurwoning te mogen wonen.

00:43:48

De heer Rustebiel: Niet anders als andere jaren. Wij vinden dat een interessant concept om toe te voegen. Er zitten heel veel nadelen ook aan, in potentie natuurlijk, die goed in kaart moeten worden gebracht. Onder meer de waarde die je als overheid toevoegt aan het bezit van een particulier. Moeten we goed over nadenken. Maar volgens mij komen we daar binnenkort over te spreken. Dus de focus mag wel een beetje van regulering naar het aan de aanbodkant. Zeker nu marktontwikkelingen zoals de hoge rente, er wel voor zorgen dat eigenlijk beleggers zich sowieso al wat terugtrekken.

00:44:16

De heer Rustebiel: Over mobiliteit en het herwinnen van de openbare ruimte heb ik net in de interruptie al wat gezegd. Ik vind de mate waarin wij het hier continu hebben over het herwinnen van de openbare ruimte een schril contrast zijn met de manier waarop het college dat nou eigenlijk inzichtelijk maakt. Als we het dan hebben over het herwinnen van de openbare ruimte, dan gaat dat over de onderbouwing van precariobelasting, reclamebelasting of parkeerbelasting. Terwijl het concept wat ons betreft erom gaat dat wij bewoners regie geven over hun straat, om hun eigen leefomgeving beter in te vullen. Er ligt

nu ook tweeënhalf miljoen overschot van het parkeerbedrijf bij. Dus ik zou college toch willen aanmoedigen om hier... Als het hard werk maakt, maak het dan in zo'n rekening beter inzichtelijk. Want wij vinden ook hier de beleidsmatige drukte in schril contrast staan met de resultaten die we in elk geval in de rekening zien. Misschien kan de wethouder mij zo geruststellen met een aantal mooie resultaten.

00:45:01

De heer Rustebiel: Wat ik ook wel wil zeggen, er is natuurlijk heel veel aandacht voor die knip in Amsterdam. Misschien is het niet per se een goed idee, maar ik vind het wel bestuurlijk lef. Ik zou dat dit college ook wel wat meer toe willen vertrouwen. We hebben natuurlijk in Gent gezien, dat is ook al vier jaar geleden dat we daar geweest zijn, dat je met tijdelijkheid die straten best wel anders in kunt richten en anders kunt vormgeven. Ik heb toch het idee dat het college nu te veel studeert op het perfecte plan. Laten we ook gewoon een keer daarmee beginnen. Volgens mij is daar de tijd rijp voor. Wij willen wel graag meer zien op dit terrein en steunen daarin het college in de ambities.

00:45:30

Voorzitter: U heeft een interruptie van de VVD.

00:45:33

De heer Heiner: Dank, voorzitter. Zo'n knip als in de Weesperstraat heeft ook tot heel veel problemen geleid. Ik mag hopen dat D66 zich niet Groningen dezelfde problemen gunt als dat Amsterdam de afgelopen paar weken heeft gehad.

00:45:47

De heer Rustebiel: Ik gun het college echt het bestuurlijke lef van Amsterdam om ook gewaagde keuzes te maken en ook het bestuurlijke lef om, als dat dan verkeerd uitpakt, dat dan terug te draaien. Dus ga gewoon een slag met die tijdelijke oplossingen die je zou kunnen doen. We hebben het er best wel vaak over gehad, ook met collega Leemhuis. Dus ga daar gewoon mee bezig. Want we zien nu toch te vaak dat het herwinnen van de openbare ruimte gebruikt wordt om een belasting of een inkomstenbron van de gemeente te onderbouwen. Wij willen graag ook resultaat op straat zien.

00:46:14

Voorzitter: Dat roept een vraag op bij de Partij van de Arbeid.

00:46:17

De heer Van Veen: Dank u wel, voorzitter. Ik ben helemaal voor lef, laat ik dat vooropstellen. Maar ik ben niet voor het lef om het lef te hebben. Ik denk: in Groningen hebben we ook al een knip, namelijk het verkeerscirculatieplan. Dat hebben we eigenlijk al, wat is het, 60 jaar geleden of 50 jaar geleden ingevoerd. Daar is destijds goed over nagedacht, in alle rust uitgevoerd. En daardoor is dat het succes wat het nu is. Dan ben ik dus wel benieuwd aan D66, van: heeft u dus liever het lef om het lef? Of liever het lef om zoiets te bedenken en het dan in alle rust uit te voeren? Wat vraagt u van dit college?

00:46:47

De heer Rustebiel: Onze Mobiliteitsvisie, misschien word ik gecorrigeerd door het college, maar volgens mij hebben we die in 2019 al besproken. Als we dan nu drie jaar verder zijn of

vier jaar, dan verwacht ik gewoon resultaten en niet alleen verdere studies. Ik weet hoe ingewikkeld het werkveld is. Dus daarom ook de aanmoediging vooral, en niet alleen kritiek.

00:47:06

De heer Rustebiel: Duurzaamheid, de afvalscheidingspercentages zijn vooral gestegen omdat we naar Omrin zijn overgestapt. Die plus gaan we volgend jaar niet nog een keer maken. Daar moeten we wat anders voor bedenken. Daar is een hele goede oplossing voor, dat heet diftar. We zijn benieuwd als we volgend jaar in de rekening kijken, of we dat dan daarin zien staan. Verder veel complimenten van mijn fractie op het gebied van energie en klimaat. Daar laat u dus dat lef zien, wat u dus heeft, wat ook bij de openbare ruimte en verkeer misschien wat meer gezien mag worden. Want Groningen steekt echt zijn nek uit op klimaat en energie. Dat past ook echt bij deze stad.

00:47:40

De heer Rustebiel: De indicator biodiversiteit blijft een uitdaging. Deze crisis is heel groot. Daar hebben we het hier gelukkig ook steeds vaker over. Alleen wij willen dan ook in zo'n rekening wel iets meer gevoel hebben bij wat de gemeente dan doet en bereikt om die biodiversiteitscrisis het hoofd te bieden. Dus ik ondersteun daar pleidooi, volgens mij was het mevrouw Van Nieuwenhout, die er ook naar vroeg.

00:47:57

Voorzitter: U bent ook bijna door uw tijd heen. Dus als u wil afronden.

00:48:02

De heer Rustebiel: Ik wilde zeggen dat over economie we gelukkig de laatste tijd heel vaak gepraat hebben. Want economie is toch de motor van niet alleen ruimtelijke, maar ook sociale ontwikkeling. En ik wens het college gewoon heel veel ruimte toe om daar gewoon goed mee aan de slag te gaan en zich niet te veel rare paden in te laten sturen door de coalitie. Maar volgens mij kunnen we dat deze wethouder wel toevertrouwen.

00:48:24

Voorzitter: Dank. Leendert van der Laan van Partij voor het Noorden voor de woordvoering.

00:48:28

De heer Van der Laan: Dank, voorzitter. Ook dank richting accountant en alle financiële ambtenaren die hard gewerkt hebben om de jaarrekening weer op tijd klaar te krijgen. Het accountsrapport is voor onze fractie altijd een belangrijk aanknopingspunt voor het beoordelen van de jaarrekening. Dus daar laten we ons vaak door leiden. 2022 was in politieke zin ook een beetje een gebroken boekjaar. Het staatje van corona, het ontstaan van de oorlog in Oekraïne en de vorming van een nieuw college van Burgemeester en Wethouder in mei 2022.

00:49:05

De heer Van der Laan: De accountant is bijvoorbeeld kritisch op de controle op de kwaliteit van grondexploitaties. Die zal nog wat omhoog moeten. Dat is ook een concrete vraag van ons richting wethouder, hoe dit te doen. Want het is sowieso scherp aan de wind varen met de verschillende bv's Meerstad, Suikerzijde en Stadshavens. En dan, PvdA heeft daar ook al voldoende over gezegd, met het oog op stijgende rentes, oplopende bouwkosten en alle onzekerheden omtrent nieuwbouw en nieuwbouwwoningen, in welke vorm dan ook.

00:49:42

De heer Van der Laan: Voor wat betreft het programma economie zien we dat het aantal banen flink is toegenomen. Dat is hartstikke mooi. Dat is ook de meest ultieme oplossing voor bijvoorbeeld armoedebestrijding. Verder zien we graag een reactie tegemoet voor de vorming van een nieuw congresbureau teneinde meer internationale, maar ook nationale congressen naar de gemeente Groningen en met name naar de stad Groningen toe te halen. Dus daar graag een reactie op. En verder kijken wij ook een beetje naar de reactie van coalitiepartijen. Het is tenslotte hun coalitieakkoord. En in hoeverre dat past binnen zo'n jaarrekening. Tegelijkertijd realiseren we ook dat dat een beperkte startmogelijkheid was in 2022. Maar wij kijken daar op zich positief naar, voorzitter. Dus dat zover.

00:50:35

Voorzitter: Dank voor uw bijdrage. Bart Hekkema van de Partij voor de Dieren.

00:50:39

De heer Hekkema: Dank, voorzitter. 2022 was eigenlijk in veel opzichten een stormachtig jaar. Voor veel mensen ook een onzeker en triest jaar, want mensen kregen te maken met hoge inflatie, stijgende energiekosten en de nadelen van de coronapandemie. Die verschrikkelijke oorlog in Oekraïne zorgde ervoor dat mensen noodgedwongen in onze stad terechtkwamen, waar zij overigens met open armen worden ontvangen. Zoals we natuurlijk met iedereen zouden moeten doen die vlucht voor oorlog en geweld.

00:51:03

De heer Hekkema: Dan over de jaarrekening en eerst het economisch programma. Het is mooi hoe we ergens in ons denken en de manier waarop we dat opschrijven toch een kantelpunt hebben bereikt. In de jaarrekening lezen we dat de gemeente staat voor een economie die bijdraagt aan de welvaart en het welzijn van haar inwoners en daarmee koersen we eigenlijk op die brede welvaart. Wat de Partij voor de Dieren betreft, gaan we daarbij dus niet voor economische groei, maar voor duurzame bloei. Eigenlijk in sociale en ecologische zin, waarbij we binnen de draagkracht van de aarde blijven. Of het nou gaat om energievoorziening, mobiliteit of de manier waarop we wonen. Het is mooi als je de jaarrekening bekijkt, hoe we eigenlijk op al die terreinen ons daarnaartoe verhouden.

00:51:42

De heer Hekkema: Het is mooi om te lezen dat Groningen, en de heer Van Veen gaf dat al aan, steeds meer banen biedt. Vooral ook als het gaat om innovatief ondernemen met sociale impact. Het zou ook mooi zijn, wat mijn fractie betreft, dat we in de voedselsector eigenlijk nog meer aandacht gaan schenken aan de eiwittransitie en ook de werkgelegenheid daarin. Want om koploper te worden in die eiwit- en voedseltransitie, blijft de samenwerking tussen kennisinstellingen, gemeenten en bedrijven van groot belang. We vragen dan ook aan het college om aan te geven wat we kunnen doen om die werkgelegenheid in die transitie te vergroten.

00:52:13

Voorzitter: U heeft een vraag van de VVD.

00:52:15

De heer Heiner: Dank, voorzitter. Is de Partij voor de Dieren het met mij eens dat we al heel veel werkgelegenheid hebben op dat gebied? We hebben Avebe, een ontzettend mooi

bedrijf, dat heel veel doet in de transitie. Dus ik vraag van af: wilt u Avebe groter maken of wilt u meer van dat soort bedrijven? Hoe ziet u dat voor zich?

00:52:33

De heer Hekkema: Ik vind het eigenlijk aan het college om daar zo meteen op te reageren. Maar als ik het vanuit de Partij voor de Dieren bekijk, zou het natuurlijk ontzettend mooi zijn om ook in die transitie en die landbouw meer banen te creëren. We hebben natuurlijk in de afgelopen decennia gezien dat er veel minder boeren zijn gekomen. Het aantal boeren is afgenomen, terwijl de landerijen zijn vergroot. Het zou mooi zijn als we in die duurzame voedseltransitie weer meer ruimte krijgen voor meer boeren, meer voedsel produceren, duurzaam voedsel produceren. En natuurlijk ook in samenwerking met kennisinstellingen inderdaad inzetten op de verwerking van hoogwaardige eiwitten, plantaardige eiwitten. Ik zie daarin inderdaad kans om in onze gemeente en in onze provincie meer werkgelegenheid te creëren.

00:53:13

De heer Hekkema: Dan ga ik door, voorzitten, over de openbare ruimte. De heer Rustebiel heeft daar denk ik terecht wat over gezegd. Het is mooi om te zien dat er minder ruimte is voor geparkeerd blik, meer voor groen, spelen en ontmoeting. Maar ook wat mijn fractie betreft, is het goed om dat wat verder te kwantificeren. Daarbij vraag ik het college om misschien toch meer aandacht ook weer te schenken aan bewonersinitiatieven, als het gaat om bijvoorbeeld het aanvragen van die leefstraten. Misschien is daar toch nog wat meer animo voor dan we soms denken. Dus daar graag nog een reactie op van het college.

00:53:44

De heer Hekkema: Ik zou ook heel graag wat willen zeggen nog over die laadpalen. Het is heel mooi ook dat het college nu zelf de regie neemt. Want hier is dus gebleken dat de markt dat niet kan oplossen. Fijn dat we zelf aan de verslag gaan. We hopen dan ook dat het plaatsen van die laadpalen in 2023 en daarna in een stroomversnelling komt. Eén vraag eigenlijk over het programma Wonen. We lezen daarin dat de zoektijden voor sociale huurwoningen best lang zijn. We vragen de wethouder, naast het bijbouwen, wat zouden we nog meer kunnen doen om ervoor te zorgen dat we die zoektijden naar beneden kunnen brengen?

00:54:16

De heer Hekkema: Dan in de wijkvernieuwingsprojecten zien we graag nog meer aandacht voor het behoud van bomen en groen. Afgelopen tijd hebben we toch nog een aantal keer gezien dat er bestemmingsplannen voorbijkwamen, waarbij het behoud van groen en bomen toch in eerste instantie best lastig bleek. Maar waarbij door bijsturing het toch gelukt is om daar meer aandacht aan te schenken. Dus graag daarop nog meer inzet van het college.

00:54:42

De heer Hekkema: De energietransitie, ook in relatie tot wonen. Wat onze fractie betreft, zou het goed zijn om nog eens te kijken naar het aantal corporatiewoningen dat in onze gemeente zonnepanelen nu heeft. Dat is nu een vijfde. En een tiende van alle particuliere huurwoningen. Dus een vraag aan het college van: hoe kunnen we nou in in de komende tijd, in het komend jaar en de jaren daarna nog meer inzetten om dat percentage omhoog te

krijgen? We weten dat het ontzettend lastig is. Maar het vereist wat onze fractie betreft wel alle aandacht om er natuurlijk voor te zorgen dat we al die daken die nog benut kunnen worden voor energieopwekking ook daadwerkelijk daarvoor worden benut.

00:55:22

De heer Hekkema: Dan tot slot iets over onze leefomgeving. We zijn heel blij, onze fractie, om te lezen dat ook boomkroonbedekking nu een indicator is geworden. Er zijn een aantal organisaties, zoals bijvoorbeeld de Boomwachters die daar al heel lang om vroegen. Onze fractie heeft daar toch ook al een aantal keren op gehint om dat op te gaan nemen. Nou vinden wij dat het percentage in Groningen, 9 procent boomkroonbedekking, nog best laag is. Dat mag echt wel omhoog. Dat kan natuurlijk door bomen erbij te planten, door grote bomen erbij te planten, maar er ook voor te zorgen dat we nog minder kappen. En helaas, misschien zijn er vandaag toch helaas weer wat bomen gesneuveld. Dus dat betekent dan inderdaad dat we daar toch weer wat extra voor bij moeten planten. Ik zou eigenlijk niet willen pleiten voor een groen compensatiefonds voor stormschade. Want dat is heel lastig, denk ik, om dat te verhalen.

00:56:09

Voorzitter: U heeft een vraag van D66.

00:56:12

De heer Rustebiel: Dank, voorzitter. Een pleidooi naar mijn hart natuurlijk. Tegelijkertijd zien we juist in de rekening ook dat het 't college niet lukt om de geplande 1000 bomen per jaar te poten. Wat zou er volgens u moeten gebeuren om het aantal bomen wat eigenlijk afgesproken is met de gemeenteraad, om dat wel te halen?

00:56:27

De heer Hekkema: Dank, voorzitter. Volgens mij weet de heer Rustebiel ook dat we daar een tijd geleden een brief over hebben gehad over aanvullend krediet om in ieder geval 750 extra bomen aan te planten. Dat is eigenlijk inderdaad van wat er in de voorgaande jaar had moeten gebeuren, maar dat nu extra wordt ingezet. Ik zou heel graag zien - de wethouder heeft daar eerder een toezegging op gedaan - dat we bijvoorbeeld aan de slag gaan met het aanplanten van het Meerbos. En dat we natuurlijk bij elke grote gebiedsontwikkeling in een veel vroeger stadium bomen gaan aanplanten. Volgens mij zijn daar heel goede mogelijkheden voor en is dat kostentechnisch ook nog eens heel interessant.

00:57:02

De heer Hekkema: Ik wilde inderdaad ook afsluiten eigenlijk met een vraag aan het college, wat het college wil doen om die aantal verwachte bomen die in 2022 niet gepland zijn, welke acties het college wil ondernemen om dat inderdaad nog te realiseren. En dan tot slot, voorzitter, ook net als de heer Rustebiel, mijn dank aan het college en daarmee de ambtenaren die zich dag in dag uit inzetten voor deze mooie gemeente en ook weer een heel duidelijke gemeenterekening hebben samengevoegd en gepresenteerd. Want dat belangrijke werk maakt ook dat wij onze controlerende functie goed kunnen vervullen. Dank.

00:57:34

De heer Hekkema: Dat was een mooie afsluiter. Dan kijk ik verder. Hans Moerkerk van Stadspartij 100% Groningen.

00:57:42

De heer Moerkerk: Dank u wel, voorzitter. Het college is ambitieus en dat is goed om hier te benoemen. Een compliment voor het opstarten van vele initiatieven, plannen en voorstellen is op zijn plaats. Ik hoop dat de komende jaren financiële knelpunten niet vele mooie gestarte projecten in de kiem gaan smoren. Maar het moment van stellen van prioriteiten lijkt nabij. Enkele opmerkingen over de rekening. Iets over de economie. Mijn buurman van Student en Stad zei het ook al, uit de indicatoren blijkt dat er in 2022 fors minder contact is geweest met de horeca. Dat terwijl er zoveel speelt bij de horeca, het gevolg van corona, hoge huren, personeelsgebrek enzovoort. We praten als gemeente veel over de horeca, maar blijkbaar niet al te veel met de horeca. Dus misschien kan het college duiden wat hier de oorzaak achter was. Alleen corona kan het niet zijn, want de twee jaar daarvoor waren de gesprekken wel aanwezig en het verschil is aanmerkelijk.

00:58:40

De heer Moerkerk: Op het gebied van economie. We zijn tevreden met de aandacht voor het versneld zoeken en ontwikkelen van grondposities voor ondernemers. De ruimte is hard nodig. We vragen wel vooral om aandacht voor kleine ondernemers die zich willen vestigen aan de randen van de stad vanwege een betere bereikbaarheid. Dus de grondposities moeten ook beschikbaar zijn in kleine vorm en niet alleen maar grote percelen. De mobiliteit. De verkeersslachtoffers zijn te hoog. Dat is ook hier al benoemd. Er zijn meerdere oorzaken aan te wijzen. Ik laat het even achterwege. We weten ze allemaal ongeveer wel. Wij zouden ook graag intensiveren, als het gaat om maatregelen nemen op het gebied van verkeersveiligheid. Ik heb het ook al in een andere setting gezegd, ik weet dat er knelpunten zitten in uitvoering en aannemers vinden en alles. Dat begrijp ik heel goed. Maar toch is het zo belangrijk dat als er geïnvesteerd wordt en we doen beslag op aannemers en we willen dat ze gewoon doorpakken, dat we misschien juist daar het gaan doen om de openbare ruimte veiliger te krijgen.

00:59:39

De heer Moerkerk: De gemeente haalt als geven van het goede voorbeeld niet het beoogde aantal schone voertuigen in haar eigen wagenpark. Ik zou dat graag geduid willen zien door het college hoe dat komt en wat ze daaraan gaat doen. Het is teleurstellend, want ondertussen vragen we wel ondernemers in de stad te investeren en over te stappen op schoon vervoer. Het voorbeeld, dat moeten wij geven. We vinden het jammer dat het OV zo onder druk staat. Er verdwijnen steeds meer lijnen, de frequenties worden aangepast. Wat ons betreft, blijven we fors investeren in het OV. Dit geldt eigenlijk ook voor het kleinschalig alternatief vervoer. Er zijn meerdere experimenten geweest, maar er valt wat aan te merken op de uitvoering en de marketing rondom deze projecten.

01:00:22

De heer Moerkerk: De leefomgeving. U investeerde veel in het herinrichten van de openbare ruimte. Als dat een intensivering zou zijn, zouden we dat steunen. We vinden het een primaire taak dat wij als gemeente onze burgers en inwoners een goede, veilige, gezonde

leefomgeving bieden. Maar de waardering van bewoners voor het beheer van de openbare ruimte is gedaald. Een zesje is wat schraal. Er is hier ook al het een en ander over gezegd. Maar ondertussen zijn de borgnormen wel gehaald. Dat roept de vraag op of we niet de borgnormen zouden moeten bijstellen. Er lijkt ruimte in een begroting, want er is een klein overschot. Dus misschien had het dit jaar eigenlijk al gekund of in '22.

01:01:07

De heer Moerkerk: Dan het wonen. De Partij van de Arbeid had een heel duidelijk stukje woordvoering en daar sluit ik me bij aan. Dank u wel, voorzitter.

01:01:16

Voorzitter: Dank u. Hans de Waard van de SP. Gaat uw gang voor uw woordvoering.

01:01:23

de heer De Waard: Dank, voorzitter. Laat ik even beginnen met afval, een van mijn favoriete onderwerpen. We zijn erg blij mee dat we veel plekken hebben toegevoegd waar mensen afval kunnen scheiden. Dat hebben we nodig, want daar kunnen meer mensen ook echt een bijdrage aan leveren. Dat zien we ook terug in de cijfers. En dat dat is heel erg mooi. Daarnaast ook wel mooi dat we zo veel sociale huur hebben laten bouwen, meer dan gepland. Maar dan sluit ik me wel aan bij de vragen van de PvdA over dat percentage. Want had het niet meer moeten en kunnen zijn? Wat we hebben namelijk trotse volkshuisvesting nodig, toegankelijk eigenlijk het liefst voor iedereen, om de wooncrisis aan te pakken. Wat daarbij ook opvalt, is dat ook percentage inwoners die tevreden zijn over de verhouding tussen de prijs en de kwaliteit van hun woning is gedaald, in tegenstelling tot wat het doel was. Dat toont nog maar eens even aan dat we nog een hele hoop te doen hebben.

01:02:26

de heer De Waard: Dan even een vraag over... In ieder geval even aansluiten bij de zorgen van de Stadspartij 100 % voor Groningen over het OV. We zien ook dat naar de gemeente gaan met het OV dat dat minder is gebeurd, flink minder ook. Wij hebben daar graag een duiding over van de wethouder. Het lijkt me in ieder geval niet het doel geweest. Heb ik verder nog dingen? Dat was het. Hou ik het hierbij.

01:03:01

Voorzitter: Dat is mooi. Halen wij tijd mee in. Maar er is nog. Dennis Ram van de PVV voor de woordvoering.

01:03:13

De heer Ram: Dank u wel, voorzitter. Ondanks de grote groei in banen blijven de volgende sectoren achter, de digitale economie en de gezondheidseconomie. De vraag is waarom. Dit zijn twee speerpunten van het college, digitale economie en gezondheidseconomie, en waarom werkt dit beleid niet? De banengroei stagneert. Ik kon het niet opmaken uit de jaarrekeningen. Er wordt veel over activiteiten gesproken, maar niet of het effect heeft. Een andere grote zorg, Student en Stad en de Stadspartij hadden het er ook al over, het mkb heeft te maken met het naweeën van de coronacrisis. De overheid wil veel coronasteun terugzien en uitgestelde belastingen over de afgelopen jaren dit jaar allemaal innen. 10 procent van de horeca heeft betalingsproblemen en dreigt om te vallen. Ziet het college dit probleem ook en wat wil ze daaraan doen?

01:04:07

De heer Ram: In dat licht vinden wij het bijzonder vervelend dat er 1,8 miljoen nu wegvloeit naar de algemene reserves, omdat de tegemoetkoming Specifieke Sectoren Groningen daar geld overblijft. Had dit niet wat slimmer ingezet kunnen worden? Daarnaast willen wij ons aansluiten bij de opmerking van de Partij van het Noorden over de Martiniplaza en het congresbureau. Het lijkt mij heel goed dat er een congresbureau wordt opgezet. Aangezien de gemeente ook aandeelhouder is van Martiniplaza en wij als Groningen de vijfde stad zijn van Nederland qua congressen. Dus graag een oproep om daar ook aandacht aan te besteden.

01:04:52

De heer Ram: De mobiliteit. Als fietsstad lijken we een beetje ten onder te gaan aan ons eigen succes. Met name de fietsers zijn vaker het slachtoffer van ongelukken. Leidt deze toename aan ongelukken, met voetgangers, maar ook met name fietsers, bij het college tot een moment van reflectie en bezinning of we wel op de goede weg zijn qua fietsstad en de promotie daarvan? Parkeren. Dat is toch een doorn in ons oog. De parkeerbelastingen zijn meer dan 16,5 miljoen, de opbrengsten daarvan. Na lasten blijft daar 11 miljoen bijna over. De auto is echt een melkkoe geworden. Dit vindt de PVV echt een slechte ontwikkeling. Zo wordt autobezit alleen een iets voor de rijkere in Groningen.

01:05:46

Voorzitter: U heeft ook een vraag van D66.

01:05:48

De heer Rustebiel: Het ging over fietsen en dan word ik altijd even goed wakker. Was uw opmerking over fietsen nou eigenlijk een aanmoediging aan het college om nog veel meer in fietsbeleid te investeren? Door bijvoorbeeld die kruisingen veiliger te maken, meer fietspaden aan te leggen, et cetera, zodat die ongelukkig voorkomen kunnen worden. Is dat wat u wil? Meer geld naar de fiets?

01:06:07

De heer Ram: De fiets is een oer-Nederlandse tijdsverdrijf, dus daar zijn we hartstikke groot voorstander van. Wij vinden dat fietsen veiliger moet. Dus als wij daar meer moeten investeren, dan zijn wij daar voorstander van. Maar het is wel een punt van bezinning, want op dit moment neemt het aantal slachtoffers dus toe.

01:06:29

De heer Ram: Dan het punt van de duurzaamheid. De PVV is echt tegen de lijn die is ingezet over de waterstofeconomie. Volgens ons een heilloze weg met veel ruimtebeslag, hoge kosten en een sector met weinig banen, vergelijkbaar met de datacenters. Dit moeten wij volgens mij niet willen. Die route zijn wij echt op tegen. Energie moet een productiemiddel zijn, geen doel op zich. Je moet daar producten mee maken en goed voedsel mee maken. Betaalbaar voedsel, betaalbare producten. Dat leidt met dit soort maatregelen niet. Wat ook niet helpt, is dat Rijksoverheid nu een brute belastingverhoging op energie wil invoeren. De provincie Groningen heeft daartegen geageerd bij het Rijk en geprotesteerd. Gaat het college de provincie ook steunen in deze oproep? Daar ben ik heel erg benieuwd naar. Want met deze hogere energiebelasting die het Rijk gaat invoeren, gaan onze bedrijven echt kapot.

01:07:30

De heer Ram: Een ander punt over wonen. De inbreng van het CDA over wonen in dorpen, daar sluiten we ons volledig bij aan. Dat vinden wij ook een goed initiatief. Een ander punt hebben wij een vraag over de sociale huurwoningen en de plaatsing van statushouders. Er zijn 413 woningen toegevoegd aan de sociale huurwoningen. Op zich een mooie prestatie, maar als je het dan afzet tegen het aantal statushouders wat geplaatst is, 363. Dat betekent dus simpelweg netto dat - want statushouders komen terecht in deze sociale huurwoning - dat er netto 50 sociale huurwoningen bij zijn gekomen, in de zesde gemeente van Nederland. Wij vinden dit zo ontegenwoordig weinig en eigenlijk onverteerbaar. Als je ziet dat er maar 50 woningen extra bij zijn gekomen en als je dat afzet tegen de ontwikkelingen dat ouderen langer thuis moeten wonen, er geen koopwoningen zijn voor starters, gezinnen steeds kleiner worden en er meer alleenstaanden zijn, moeten er volgens mij veel meer sociale huurwoningen ook voor onze bestaande inwoners komen.

01:08:37

Voorzitter: U heeft een vraag van de ChristenUnie. Maar gelet op de tijd, dan wil ik daarna ook snel naar een afronding.

01:08:43

De heer Van Veen: Voorzitter, dank u wel. Meneer ram sprak net over statushouders en het gebrek aan sociale huurwoningen. Ik vind het bijzonder dat u daar een een-op-een relatie lijkt te maken. Want u zou toch de toename van het aantal woningen juist moeten delen door de totale groep mensen die wacht op een sociale huurwoning? Want ieder mens is volgens mij gelijk en heeft daarmee ook, als hij binnen de regels van sociale huur valt, recht op een sociale huurwoning.

01:09:16

De heer Ram: Dat is dan een belangrijk punt wat u aandraagt. Want statushouders krijgen wijkurgentie en dat krijgen normale, de gewone inwoners, laat ik het zo zeggen, de bestaande inwoners niet. Dus er is daar geen gelijkheid in Groningen. Statushouders worden daarop voorgetrokken. Dat vinden wij dus zeer vervelend. En daarnaast, ik zeg niet een-op-een, statushouders kunnen alleen maar geplaatst worden in sociale huurwoningen.

01:09:47

Voorzitter: We gaan nu ook naar een afronding, want we zijn al ruim over de tijd heen.

01:09:51

De heer Ram: Ik heb nog één punt, voorzitter.

01:09:52

Voorzitter: Als u nog even dat punt wil maken.

01:09:55

De heer Ram: Laatste punt is gaat even over de groenvoorzieningen en de leefomgeving. De PVV kan aansluiten over de opmerkingen van de VVD of het maaibeeld. We willen ook nog een stapje verder gaan. We vinden het maaibeeld gewoon een erg armoedige uitstraling hebben. Dit doet ook iets met je inwoners, of zij zich gewaardeerd voelen of niet dat. Dat vinden wij echt zorgwekkend. En nog een andere vraag aan de wethouder: is de wethouder

ook zo blij dat er nog geen bomen staan op de Grote Markt bij deze zomerstorm? De PVV wel.

01:10:31

Voorzitter: Dank voor uw woordvoering. Er is volgens mij nog één fractie over. Laurent Dwarshuis van de ChristenUnie. Gaat uw gang.

01:10:38

De heer Dwarshuis: Dank, voorzitter. Ik heb de vijf minuten, die ik nu inmiddels niet meer heb door de interrupties, toch opgedeeld aan de hand van drie onderwerpen. Verbondenheid, toekomst en veiligheid. Als we dan naar ons economisch beleid kijken van afgelopen jaar, dan is mijn fractie echt blij dat er vooral geïnvesteerd is in innovatie, in onderwijs, in sport- en vitaliteitscampus, ook voor onze studenten, maar ook voor de ouderen. Dat we ook de vruchten hebben gezien van een soort economische meewind, dat de bedrijventerreinen vollopen, dat de leegstand laag is. Dat is goed nieuws. Daar zien wij ook het werk van de gemeente in.

01:11:19

De heer Dwarshuis: En tegelijk zien we door die cijfers ook misschien de mindere kanten van economische groei, dat we zien dat bedrijven moeilijker plekken kunnen vinden. Dat de stad enorm groeit, maar dat we in het dorpen eromheen, bijvoorbeeld in Ten Boer zien dat voorzieningen wegvallen. Daar zien we toch wel een gebrek aan verbondenheid in. Mijn vraag aan het college is ook: hoe kunnen we nou in de toekomst, nu we zien dat het in de stad heel goed gaat, ook de dorpen eromheen daarvan laten meeprofiteren? Die verbondenheid zien we in positieve zin ook terug in het aantal banen. En dan doel ik vooral ook op de basisbanen die we in de gemeente hebben. En het stimuleren van basisbanen volhouden en ook uitbreiden. Dat waren mooie cijfers om te zien. Want wat voor baan je ook hebt en waar je ook werkt, een eigen loon verdienen, dat geeft waardering, dat geeft een doel. Dat is goed om te blijven stimuleren.

01:12:29

De heer Dwarshuis: En als ik overga naar mobiliteit, dan zien wij vooral dit jaar dat er gewerkt is ook aan veiligheid, maar dat die cijfers oplopen. Dat is wel zorgelijk. Andere fracties hebben dat al genoemd. Dus wij willen toch daar aandacht voor blijven houden. We zijn ook blij dat het college het begin van dit jaar en vorig jaar gewerkt heeft aan een uitvoeringsplan Lopen, fietsen en verkeersveiligheid, wat volgende week in de raad ligt. Ik denk dat het goed is dat we daar volle bak mee doorgaan. Verbondenheid zien we ook terug in die aanpak in straten. Er zijn nog veel fracties die hebben gezegd: er mag wel een onsje meer in het vergroenen. Maar wij hebben toch ook hele mooie punten gezien in 2022. Het creëren van bankjes, meer groen, muurschilderingen bijvoorbeeld. Dat zijn toch allemaal voorbeelden waar je ook meer contact maakt met elkaar op straat, er meer te beleven valt op straat. Dat zijn positieve ontwikkelingen.

01:13:30

De heer Dwarshuis: We zien, Student en Stad begon er al over, dat er ook een aantal maatregelen zijn die nog niet zo goed uit de verf komen. De fietsvlonders is daar volgens mij eentje van. De ChristenUnie vindt dat we die nog te weinig gebruiken. Dat zou juist een heel goed middel zijn om fietsen op een ordelijke manier te stallen. Dat zorgt ook voor meer

toegankelijkheid op de stoep, bijvoorbeeld voor mensen die slechtziend zijn of zich met een rolstoel verplaatsen.

01:14:05

De heer Dwarshuis: Voorzitter, dan wil ik het nog eigenlijk hebben over wonen en over energietransitie. Eerst over energietransitie. We hebben het best weleens over kleinere maatregelen. Vorige week zat ik bij een sessie over de uitbreiding van het warmtenet. Daar zien we dat we dit jaar, en ook zeker in 2022, heel veel stappen hebben gemaakt in het groots aanpakken van een andere manier van duurzaam onze huizen verwarmen. Sommige partijen vragen zelfs om een indicator van de duurzaamheid van WarmteStad. Dat is hartstikke mooi. Vorige week hebben we gehoord dat dat al over de helft is, dat we al boven de 50 procent zitten en zelfs doorstijgen naar 65 procent. Wat ons betreft, ligt dat mooi op tempo en het kan niet snel genoeg gaan.

01:14:51

De heer Dwarshuis: Als we het dan over wonen hebben, dan zien we dat de Partij van de Arbeid daarover begon en die zei van: de cijfers laten zien dat het steeds moeilijker wordt om voldoende te bouwen en voldoende betaalbaar te bouwen. We zijn tevreden over de inzet aan de handhavingskant, het steunpunt Huren bijvoorbeeld. Maar in het bouwen zien we dat we nog wel meer kunnen bouwen voor ouderen bijvoorbeeld. En dat we ook steeds meer ernaartoe moeten, dat we niet alleen maar eengezinswoningen bouwen, appartementen bouwen, maar dat we beter gaan kijken: hoe gaan we gelijkvloers bouwen? Hoe gaan we bouwen met oog voor de toekomst? Daar zijn mooie plannen gemaakt in de Woonzorgvisie, denkt mijn fractie. Maar mijn vraag is dan aan het college: hoe kunnen we dat nou dit jaar en komend jaar ook steeds meer stimuleren?

01:15:53

De heer Dwarshuis: Een klein stukje over duurzaamheid, als ik de tijd nog heb, voorzitter.

01:15:58

Voorzitter: Vooruit, kort.

01:15:59

De heer Dwarshuis: Vooruit, kort. Dan zijn we ook blij wat er dit jaar allemaal gebeurd is, niet alleen op het grotere niveau, maar ook op het kleinere niveau. Dat we in de Repair Cafés zien dat mensen steeds meer ook vrijwillig zich inzetten voor verduurzaming, het hergebruiken van apparaten en grondstoffen. Dat is volgens mij iets waar we ook dit jaar mee door moeten blijven gaan. Dank u wel, voorzitter.

01:16:26

Voorzitter: Dank. Dan hebben wij nu denk ik alle fracties gehad. Dat klopt. Dan kijk ik nu even naar achteren, naar de wethouders, of zij een schorsing willen hebben van tien minuten of dat het in één keer door kan.

01:16:44

Mevrouw De Wrede: Nog vijf minuten. Gaat dat? Max vijf.

01:20:44

Voorzitter: Max vijf. We gaan vijf minuten schorsen.

01:24:18

Voorzitter: Komt goed. De schorsing is nu zo'n beetje voorbij. De wethouders zijn eruit. Dan starten we de vergadering weer en dan geef ik eerst voor de beantwoording van de vragen het woord aan wethouder Bloemhof.

01:24:39

Mevrouw Bloemhof: Dank u wel, voorzitter. Ik zal de vragen doen op het terrein van economie en werkgelegenheid en ook de ruimtelijk-economische vraag. Eerst de Partij van de Arbeid, die vroeg naar de transformatie van wonen in werk en dat vooral werklocaties worden omgezet in woningen en de relatie met de krapte ook die we hebben op het gebied van werklocaties. Daar ging het over. Wat ik kan aangeven, is dat we altijd kijken bij transformatie naar de functiemix van wonen, werken en voorzieningen. Dat die voor ons heel belangrijk is en dat daar een goede balans in is. In de strategie Werklocaties die we hebben vastgesteld, is ook een transformatiestop opgenomen voor solitaire kantoren in woonwijken. We werken alleen mee als met het omkatten van werklocaties of kantoorlocaties naar wonen, leidt tot het behoud van voldoende vierkante meters voor werk. Of dat er op een andere locatie, op een betere locatie, bijvoorbeeld rond het stationsgebied of Europapark minimaal er zoveel wordt toegevoegd. Dus dat zijn randvoorwaarden. Dus het is daar het principe nu: nee, tenzij.

01:25:51

Mevrouw Bloemhof: Wij zijn tegelijkertijd natuurlijk hard aan het werk om meer ruimte te maken voor werkgelegenheidslocaties. Vandaag hebben collega Van Niejenhuis en ik ook de conceptvisie vrijgegeven namens het college voor de Scandinavische Havens, waar ook een belangrijk onderdeel is dat we meer vierkante meters werk willen op de Scandinavische Havens. Dus dat is daar een mooi voorbeeld van. Student en Stad vroeg naar de bedrijfsbezoeken, de contacten met ondernemers, en dan met name met de horecaondernemers die zijn teruggelopen in de coronatijd. Ik denk dat het aantal bedrijfsbezoeken, als je kijkt in de rekening, die is op peil gebleven. Maar het gaat inderdaad om een afname van de horecabezoeken.

01:26:36

Mevrouw Bloemhof: Ik moet wel opmerken dat we corona soms wat snel vergeten. Want ik kan me nog herinneren dat we vlak... We denken: het was alleen 2021. Maar voor degenen die allemaal bezig waren met campagnes, was het nog maar heel spannend of we debatten konden organiseren en rond maart, vlak voor de verkiezingen. Dus er waren nog heel veel coronamaatregelen. Zeker in de horeca. Ongeveer half februari, half maart is dat steeds verder opengegaan. De scholen waren nog gewoon dicht aan het begin van 2022. Dus dat wil ik wel opmerken. Dan mis je toch gewoon in elk geval twee, drie maanden waarop je geen bezoeken brengt. Dus dan denk ik, als ik dan naar de cijfers kijkt, drie maanden is toch een behoorlijk aantal, dat dat redelijk meevalt.

01:27:21

Mevrouw Bloemhof: Maar er zit ook een beleidsmatige component aan. Dat is dat we eigenlijk sinds corona het Horecaloket... Dat is niet meer werkzaam. Maar het is zo dat we nog steeds ouderwets horecazaken bezoeken. Ook nog steeds onverminderd bereikbaar zijn, telefonisch en digitaal. Onze mensen die de horeca bezoeken, zijn ook druk op stap geweest

en blijven ook druk op stap, met afspraken op locaties in het Zuiderdiep. Wij hebben geen geluiden gehoord dat horecaondernemers ons minder weten te vinden. Daarnaast hebben we meer gezorgd voor digitalisering van het werkproces.

01:28:03

Mevrouw Bloemhof: Dan had de Partij voor het Noorden vragen over het Groninger congresbureau en de ontwikkelingen daarvan. We zijn bezig met de Groningen Congres Alliantie. Die richt zich op het binnenhalen van zakelijke congressen. Dat willen we professionaliseren en koppelen aan de economische agenda. Daar wordt op dit moment onderzoek naar gedaan.

01:28:21

Voorzitter: U heeft een vraag van de VVD.

01:28:26

De heer Heiner: Dank, voorzitter. U geeft aan dat u niet heeft gehoord dat minder horecazaken u hebben kunnen vinden. Maar als ze u niet kunnen vinden, dan is het toch logisch dat u dat niet hoort?

01:28:36

Voorzitter: Wethouder?

01:28:37

Mevrouw Bloemhof: Voorzitter, er zijn natuurlijk vele contacten. We hebben geen signalen dat we verminderd bereikbaar zijn. Dat is wat ik bedoelde daarmee. Volgende week hebben we ook een gesprek met Koninklijke Horeca gepland. Dus op het moment dat dat zo is, als zij dat aangeven, dan zullen we daar natuurlijk naar kijken. Maar dat is niet het signaal wat wij op dit moment hebben.

01:28:57

Voorzitter: Ik zag drie vragen ertussen. Hans Moerkerk?

01:29:04

De heer Moerkerk: Dank u, voorzitter. Het gaat toch nog even over dat horecaloket. Er staan veel veranderingen op stapel, als het gaat om horecavergunningwijzigingen, allerlei structuren die... Dat roept denk ik toch wel veel vragen op. Misschien is het toch een overweging om dat loket weer enigszins te reanimeren en te kijken of dat toch nog een overweging.

01:29:21

Voorzitter: Zullen we gelijk in één stuk door doen? Student en Stad.

01:29:25

De heer Swets: Dank u wel, voorzitter. Ik kan me voorstellen dat de wethouder aangeeft dat ze geen signalen krijgt dat ondernemers de gemeente niet meer kunnen vinden. Maar wat wij wel heel erg voor signalen krijgen, is dat de gemeente de ondernemers niet echt meer weet te bereiken. Dat dat contact eigenlijk heel verwaterd is. Er worden ook vaak maatregelen genomen waarbij ondernemers aangeven dat zij daar niet of nauwelijks bij betrokken zijn. Dus ik ben wel benieuwd naar reflectie van de wethouder daarop.

01:29:53

Voorzitter: Dennis Ram, nog een aanvullende vraag daarover.

01:29:56

De heer Ram: Ik heb een vraag over het congresbureau.

01:29:58

Voorzitter: Doen we die daarna.

01:30:00

Mevrouw Bloemhof: Voorzitter, we hebben een Koepel Economische Agenda, waar we regelmatig met de voorzitters van de bedrijventerreinen zitten. Ik heb ondernemerstafels, ondernemersontbijten. We hebben op allerlei terreinen gesprekken zoals we die al die jaren hebben gevoerd. Het enige verschil is wel inderdaad dat het horecaloket er niet meer is. Natuurlijk kunnen we daarnaar kijken, zou ik willen zeggen tegen de heer Moerkerk, van: hoe hebben dat nu ingericht? Wij hebben die signalen niet. Maar ik kan er natuurlijk altijd nog een keer naar kijken. Maar in algemene zin zijn wij nauw in contact met het bedrijfsleven in de stad, op alle verschillende gremia. Het kan natuurlijk altijd zijn dat een individuele ondernemers zich minder betrokken voelt. Maar het voorbeeld wat ik net noemde over de Scandinavische Havens, dat hebben we ook nadrukkelijk met de bedrijvenvereniging Zuidoost vastgesteld.

01:30:49

Mevrouw Bloemhof: De vraag van 100 % was: hebben we ook voldoende aandacht voor kleine ondernemers en de vestigingen aan de rand van de stad? Ja, die hebben we. Dat zit ook in de plannen voor de ruimte voor economie. We ontwikkelen Westpoort, Meerstad en Ten Boer. Met name bij Westpoort gaan we een keuze maken om niet meer voor grootschalige logistiek te gaan, maar juist te herverkavelen voor het lokale MKB, zodat die ook kan uitbreiden.

01:31:18

Mevrouw Bloemhof: De PVV had nog een paar vragen over de banen en het achterblijven van de banengroei in de digitalisering en de gezondheidseconomie. In de gezondheidseconomie hebben we meer banen gerealiseerd dan begroot, maar we zien wel dat de krapte op de arbeidsmarkt daar wel toch een remmende factor in is. Dus je kunt alleen banen creëren, als er ook voldoende personeel is. Dus dat maakt ook dat de noodzaak van innovatie in die sector heel erg belangrijk is.

01:31:49

Mevrouw Bloemhof: En er was een vraag naar het geld overblijven bij de TSSG-regeling. Volgens onze financiële afspraken, als er geld overblijft, vervalt dat naar de algemene middelen. Wel hebben we ervoor gekozen om de herstelagenda Groningen Vooruit, die middelen zijn wel meegenomen naar dit jaar. Maar de TSSG-regeling, daar gelden de afspraken die we met uw raad daarvoor gemaakt hebben. Dan vallen die aan de algemene middelen toe.

01:32:17

Voorzitter: U had geloof ik nog een vraag over het congresbureau.

01:32:23

De heer Ram: Nog een vraag daarover, voorzitter. De wethouder had het erover dat er onderzoek naar werd gedaan. We willen graag weten wanneer dat onderzoek klaar is en wanneer dan de raad daarover wordt ingelicht.

01:32:37

Voorzitter: Wethouder?

01:32:38

Mevrouw Bloemhof: Voorzitter, ik stel voor dat ik daar even later bij... Want dat is zijn natuurlijk externe partijen. Dus dat moet ik even uitzoeken. Maar daar kom ik bij u op terug.

01:32:47

Voorzitter: Gaat u verder.

01:32:48

Mevrouw Bloemhof: Voorzitter, ik dacht dat ik door de vragen op het gebied van economie en werkgelegenheid heen was.

01:32:53

Voorzitter: Dank. Ik kijk dan nog wel even de commissie rond, want ik geloof dat u zo naar een volgende afspraak gaat. Dus misschien zijn er nog vragen. Dan gaan we naar de volgende wethouder. Ik geloof dat het rijtje nu... Wethouder Broeksma voor de beantwoording. Gaat uw gang.

01:33:11

De heer Broeksma: Dank u wel voorzitter. Twee thema's, mobiliteit en energie. In die volgorde zal ik er de opmerkingen vragen bij langs gaan. De autologica die dringen we terug conform de Mobiliteitsvisie. De vraag die de PvdA daaraan koppelt is: kan iedereen wel meedoen? En eigenlijk, om die laatste vraag... Ja. Het antwoord moet ja zijn, omdat we een inclusieve stad willen zijn. Wat er gebeurt, u kent onze deelmobiliteitsagenda, is dat we ook een verandering zien van het bezit naar gebruik. Juist met deelmobiliteit, deelauto's, deelfietsen, deelscooters, betekent juist dat het bezit van een auto - u zegt, een elektrische auto is behoorlijk duur, gebruik is goedkoop, maar de aanschaf is duur - dat dat voor veel gevallen, voor veel mensen, voor veel gezinnen niet meer hoeft, omdat het vaak gaat over gebruik van mobiliteit.

01:34:03

De heer Broeksma: We denken een goed pakket aan mobiliteitsalternatieven ook te hebben, verschillende modaliteiten zodat eigenlijk iedereen mee kan doen. En u weet dat we bij de deelfietsen en ook bij de deelscooters we dat gaan uitvragen: hoe kunt u korting geven voor de bezitters van de Stadspas? Hoe gaat u om met mensen die de gewone tarieven minder makkelijk kunnen betalen? Dus dat doen wij ook. Met het parkeren, voor heel veel mensen, driekwart van de parkeerbetalingen gebeurt per app, maar 25 procent dus niet. Dus je kunt gewoon - in cash, heb ik hier staan - niet in cash, maar met je pinpas blijven betalen. Dus we willen ook dat iedereen eraan mee kan blijven doen, dat elke plek... Ook de auto kan bijna overal nog komen. Dat is niet veranderd door de Mobiliteitsvisie. Maar misschien is de auto niet meer de snelste manier.

01:34:55

De heer Broeksma: Dat is ook mijn reactie richting GroenLinks. Van bezit naar gebruik, deelmobiliteit een belangrijke expliciete plek. Dus om die openbare ruimte te herwinnen, bijvoorbeeld de Grote Markt, je ziet het hiervoor gebeuren. Ook vorige week gesproken - en volgende week gaat u daar besluitvorming over nemen - over het uitvoeringsprogramma Lopen, fietsen en verkeersveiligheid. Dus lopen en fietsen als modaliteiten die expliciet aan de orde komen. Voor lopen is dat eigenlijk een primeur.

01:35:26

Voorzitter: U heeft ook een vraag. Anders komt er geen punt, maar u heeft een vraag van de PvdA.

01:35:30

De heer Broeksma: Ik ga zo door.

01:35:32

De heer Van Veen: Dank u wel. Inderdaad, u gaat snel door, ook van onderwerp naar onderwerp. Het stelt me wel wat gerust over dat iedereen mee moet kunnen doen, dat u dat ook als college echt voelt. En bijvoorbeeld dus die betaling voor parkeren, dat dat nog steeds ook niet per se met het mobieltje moet. Maar ik denk bijvoorbeeld wel, als het om die deelmobiliteit gaat, dat is juist iets wat wel vraagt van mensen dat ze die apps goed genoeg snappen, dat ze digitaalvaardig zijn. Ik denk ook dat, op het moment dat je een auto wat vaker gebruikt, dat dat niet per definitie goedkoper is. Dus daar wil ik nog wel het college meegeven van, misschien is dat een soort van voorjaarsnotadebat, maar hoe gaan we dan die deelmobiliteit ook voor de digitaal minder vaardige mensen krijgen? En hoe zorgen we dat die daar ook wel weer mee kunnen?

01:36:15

Voorzitter: Wethouder?

01:36:16

De heer Broeksma: Deels is dat ook een opdracht aan de aanbieders van deelmobiliteit. De QR-code met je smartphone is niet heel erg ingewikkeld meer, op het moment dat je die app gedownload hebt. Het rijden in een auto, in een complexe omgeving zoals de stad Groningen nu is, een auto die een complex mechanisme is. Dus misschien het bedienen van die app kan ingewikkeld zijn. Maar er is ergens een grens aan het gemak. U kunt niet met munten gaan betalen voor deelmobiliteit. Dat is gewoon een onmogelijkheid. Maar ik denk wel dat er een opdracht is ook aan de deelmobiliteitsaanbieders om dat is op een goede manier te regelen. U weet ook, een deel van onze deelmobiliteit is niet gericht op externe commerciële bedrijven die deelmobiliteit aanbieden, maar ook gezinnen, twee of drie gezinnen die samen één particuliere auto delen. Ook dat is een vorm van deelmobiliteit die we willen stimuleren. Daar hebben we die deelmobiliteitskwartiermaker voor aangesteld.

01:37:19

De heer Broeksma: De verkeersveiligheid is door een aantal partijen ook genoemd. We hebben daar vorige week uitgebreid over gesproken. Volgende week staat het besluitvormend op de agenda. Als u dat besluit, besluit u over een pakket van tientallen miljoenen. Tientallen miljoenen voor lopen, fietsen en verkeersveiligheid. U heeft de lijsten gezien, drie lijsten. Een lijst Lopen, een lijst Fietsen en een lijst Verkeersveiligheid. Dus we

investeren veel. We hebben gezien dat inderdaad - en dat is een landelijk beeld - dat post corona het aantal verkeersongelukken toeneemt. Fietsers daarbij - natuurlijk wandelaars ook - maar fietsers vooral kwetsbaar daarin zijn. Dus we investeren. We investeren in veilige schoolroutes, 1,3 miljoen, u weet het. Dus dat zijn geen zielige bedragen. Tonnen per jaar een aantal jaren achter elkaar, om ervoor te zorgen dat die verkeersveiligheid van die fietser steeds beter gaat.

01:38:11

De heer Broeksma: U kent ons uitvoeringsprogramma Doorwaadbare stad, waar we van 50 kilometer naar 30 kilometer gaan. De impact van een verkeersongeluk met een auto die 30 rijdt of die 50 rijdt, is vele malen kleiner. Dat gaat niet lineair, exponentieel wordt dat minder. Dus we nemen allerlei stappen, u neemt dat. U neemt die besluiten daarover. Omdat die verkeersveiligheid - en ook ons is het een doorn in het oog - om dat te verbeteren. Daar hoort ook bij dat we bij het fietsen, het fietsparkeren willen faciliteren. Een aantal partijen zegt: mooi dat die ondergrondse parkeergarages rondom de Nieuwe Markt en de Grote Markt onder de oude V&D, dat mag je niet meer zeggen, maar het is wel zo...

01:38:55

De heer Broeksma: Het blijft altijd oude V&D.

01:38:58

De heer Broeksma: Een aantal mensen hebben geen idee waar dat dan is. Dat faciliteren we ruimschoots. Ik heb u ook gezegd, in het westdeel van de binnenstad zijn er geen goedkope oplossingen. De makkelijke oplossingen zijn er niet. De quick-wins zijn er niet. Dus als we daar iets doen, is het ook meteen duur, is het moeilijk en dan kost het tijd. Wij zijn er mee bezig en we hopen dat daar mogelijkheden zich voordoen. Om ook aan de westkant van de stad iets te organiseren. U weet bijvoorbeeld dat de garage Haddingestraat dat die beschikbaar komt. Die nemen we terug van de exploitant. Misschien is dat een oplossing, misschien ook niet. We zoeken daar expliciet naar.

01:39:40

De heer Broeksma: Een deel van het fietsparkeren gebeurt ook door fietsvlonders, had een aantal partijen van u genoemd. Meer promotie, dat doen we. Fietsvlonders tot nu toe was een pilot, dat was een experiment. Dat geld is op, dus dat betekent dat we niet op basis van een pilot verder kunnen gaan. Wij denken, ook omdat u eerder dat besluit genomen heeft om meer opbrengsten van het betaald parkeren te gebruiken voor leefbaarheid binnen de straten, voor de herinrichting of een deels herinrichting van de straat, dat het concept fietsvlonders daar goed bij zou kunnen passen. Voor uw beeld, ik noem maar een bedrag, ik noem het bedrag maar gewoon, 8000 euro kost het dan, zo'n ding neerzetten, zo'n ding weghalen. De enquête in de in de buurt en dan, als het een succes is, opnieuw bestraten. Voor 8000 euro is klaar. Dat is gewoon geld. U gaat over het geld. Dus ten tijde van de begroting kunt u daar een uitspraak over doen.

01:40:32

De heer Broeksma: De melkkoe, de melkkoe Auto. Betaald parkeren levert geld op. Dat is nou eenmaal zo. Het is goed dat we dat in de begroting beseffen en daar ook dat geld kunnen uitgeven. Het zijn geen kleine bedragen. In de derde schil, we vragen daar iets van meer dan vier euro per maand voor, voor het betalen van voor de bewoners. Dat is

ongeveer twee liter benzine, sinds afgelopen zaterdag. Dat is niet per se heel erg veel. Het geld wordt echt verdiend met betaald parkeren in de binnenstad. En als het CDA zegt: het betaald parkeren maakt de binnenstad slecht bereikbaar, ik daag u uit om dat... Ik zeg het anders: het tegendeel is het geval. Het tegendeel. Juist door betaald parkeren, zijn er parkeerplaatsen waar je je auto kunt parkeren. Was het gratis in de binnenstad, dan kun je nergens parkeren, omdat op elke plek een auto staat en die staat daar misschien wel weken achter elkaar. Ik ga verder, voorzitter. D66 zegt: tijdelijke maatregelen, doe dat maar.

01:41:42

Voorzitter: U heeft wel een vraag gelijk. Er was een hele mooie stilte. Maar de PVV wil een vraag stellen.

01:41:52

De heer Ram: Als je bij de Grote Markt wil [parkeren? 01:41:43], de Nieuwe Markt dan in dit geval, dan ben je op een dag al 24 euro kwijt. Als je een klein autootje hebt en je hebt een klein inkomen, dan ga je dus niet naar de Grote Markt. Dan kan de wethouder wel zeggen van: dan is het hartstikke bereikbaar. Dat komt omdat mensen dat niet kunnen betalen. Het parkeren wordt letterlijk... Een auto wordt letterlijk iets voor de rijken in Groningen. Dat is in tegenstelling wat dit college wil, helemaal niet inclusief. Dat is het tegenovergestelde van inclusief. Dus ik begrijp echt niet waar dit college mee bezig is op dit punt.

01:42:30

Voorzitter: We gaan weer verder. Er zijn nog meer vragen over betaald parkeren. CDA?

01:42:34

Mevrouw Armut: Dank, voorzitter. Ik ging toch even terug naar mijn woordvoering, want ik dacht: zo heb ik het volgens mij helemaal niet gezegd. Ik heb namelijk gezegd dat de binnenstad minder aantrekkelijk is als je van de auto afhankelijk bent. Dan sluit ik me aan bij wat de heer Ram net zei. Ik heb daarop gezegd dat we vervolgens onze wijken en winkelcentra nog lastiger met de auto te bezoeken maken. Dus dat wilde ik nog even gezegd hebben.

01:42:56

Voorzitter: Dat gezegd hebbende, dan de wethouder voor een beantwoording of verder met...

01:43:00

De heer Broeksma: Een reactie dan, dat u de binnenstad minder aantrekkelijk vindt vanwege het betaald parkeren, het tegendeel is het geval.

01:43:09

Mevrouw Armut: Voorzitter, ik zeg niet door het betaald parkeren. Ik zeg: als je van de auto afhankelijk bent.

01:43:15

Voorzitter: Duidelijk. Afhankelijkheid van de auto. De wethouder.

01:43:18

De heer Broeksma: Door het betaald parkeren is die afhankelijkheid van de auto... Kun je dus je auto parkeren in de binnenstad van Groningen.

01:43:25

Voorzitter: Ik denk dat daarmee wel duidelijk de visie is weergegeven. Gaat u door met uw beantwoording.

01:43:32

De heer Broeksma: D66 roept het college op, moedigt het college aan om die tijdelijke maatregelen te blijven nemen. Doe dat maar gewoon. U verwijst naar energie, dan steken we onze nek uit. Doe maar gewoon. Dat doen we al. U vraagt misschien en paar voorbeelden. Ik heb hier een lijstje voor u. Rond Ring Zuid hebben we bijvoorbeeld het linksaf op de Friese Straat weggedaan, eruit gehaald, is een succes. De vorige situatie bij die vierkante rotonde daar in de buurt veranderd. Rijstroken op de Stationsweg aangepast. Busstrook op de Hereweg. Anderszins hebben we bloembak in Noordlaren geplaatst. Peizerweg zijn we nu mee bezig. Gewoon beginnen. Het is nog niet perfect. Maar de fietspaden worden breder. De herinrichting van die straten doen we op een andere manier. De Lodewijkstraat zijn we met mensen in gesprek.

01:44:16

De heer Broeksma: De stoplichten - de VRI's heet dat - op de Maagdenbrug, u heeft het misschien een tijdje geleden gemerkt, die waren een tijdje uitgeschakeld. Wat gebeurt er dan als je die stoplichten op de Maagdenbrug uitzet? Dat was geen slecht experiment. We gaan dat binnenkort weer proberen en dan iets langer proberen. Blijft het een succes - en we vermoeden van wel - dan gaan we dat definitief maken. Dus eigenlijk wat u wil, ik heb een lijstje van de dingen waar we dat gedaan hebben - doe het daar maar eens. Kijken wat er gebeurt, dat doen we. Maar wel met beleid. We willen geen chaos veroorzaken en we willen ook de veiligheid... De verkeersveiligheid mag niet in het geding zijn. Dus dat zijn wel wat randvoorwaarden waarop dat plaats kan vinden. Maar inderdaad, in Noordlaren begon het hetzelfde. Zet nou wat bloembakken in de weg en dan gaat het verkeer langzamer rijden. Dat werkt ook zo. Dat heeft ook nog wat samenhang in het dorp teweeggebracht, doordat ze met een groepje die bloembakken ook in elkaar gingen zetten.

01:45:15

De heer Broeksma: Stadspartij 100 % vraagt inderdaad ook nog weer meer inzet op verkeersveiligheid. Tientallen miljoenen, ruim 30 miljoen. Als de provincie en het Rijk de gebruikelijk subsidies waar je echt rekenen mee kunt houden, gaan fourneren, dan zitten we op 50 miljoen voor verkeersveiligheid, lopen en fietsen, omdat het heel erg met elkaar verweven is. Dus we doen dat, u kunt daar volgende week over besluiten.

01:45:39

Voorzitter: U heeft een vraag van D66.

01:45:42

De heer Rustebiel: Dank, voorzitter. Iedereen die ook maar ooit in Groningen is geweest, weet dat er momenteel op verkeerskundig gebied hier van alles gebeurt. Dat valt niet te ontkennen. Misschien wel te veel tegelijk zelfs. Het pleidooi ging erover van: uw college heeft het heel veel over het herwinnen van openbare ruimte. We hebben een bestemming binnenstad vastgesteld? Volgens mij 2016 al. Daar gebeurt nu dus van alles. Maar wat zijn nu eigenlijk uw concrete resultaten van de afgelopen vijf jaar, het moment dat u daar zo veel

over bent gaan praten? Zijn die er niet? Of heeft u die niet in de rekening opgeschreven? Want wij willen daar graag meer over weten.

01:46:15

De heer Broeksma: Mijn collega Van Niejenhuis zal straks heel veel voorbeelden geven.

01:46:19

Voorzitter: Dan komt wethouder Niejenhuis daarop terug.

01:46:22

De heer Broeksma: Goede voorbeelden, overtuigende voorbeelden.

01:46:24

Voorzitter: Met overtuigende voorbeelden. Dan wethouder, gaat u door met de beantwoording.

01:46:29

De heer Broeksma: Tot slot, mobiliteit, voorzitter. De SP vraagt aandacht voor het openbaar vervoer, volledig terecht. Geldgebrek, dat is het woord wat ik te horen krijg. Afgelopen maandag was zowel minister Harbers als staatssecretaris Heijnen. De laatste gaat over het openbaar vervoer binnen het ministerie van de I&W. Dat is het woord wat ik steeds hoor. Ondanks een motie van 149 tegen 0 in de Tweede Kamer om de dienstregeling voor 2024 op het peil te houden van 2023, zitten de staatssecretarissen met de handen in het haar. Elke keer spreek ik ze daarover. Dus ik heb het een paar weken geleden bij het BO Leefomgeving in Den Haag, een paar weken daarvoor in Utrecht. Ik spreek ze persoonlijk over de rol van het openbaar vervoer.

01:47:15

De heer Broeksma: En dat als het gaat over congestie, over verkeersmanagement, dat het openbaar vervoer en fietsen aan de kant van de oplossing staat en dat de auto aan de kant van het probleem staat. Als het gaat over ruimte en als het gaat over files en als het gaat over... Het lijkt erop alsof we nu in een verkeerde vicieuze cirkel terecht komen, dat zowel het openbaar vervoer uit een aantal dorpen verdwijnen wegens geldgebrek. En dat mensen eigenlijk de auto in gedwongen worden, waar dan weer een kilometerheffing tegenover staat. Ik roep u opnieuw, de derde dinsdag in september.

01:47:48

De heer Broeksma: Ik roep u opnieuw op in augustus al, de Tweede Kamerfracties die u kent, om op te roepen om die motie - die dus Kamerbreed is aangenomen - om die ook Kamerbreed uit te voeren. Om geld ter beschikking te stellen, zodat het openbaar vervoer in deze regio, in onze stad... En ook binnen de stad is vervoersarmoede. Mensen die, vanwege de afwezigheid van openbaar vervoer of openbaar vervoer te ver weg of de prijs van het openbaar vervoer, onvoldoende gebruik kunnen maken om van A naar B te geraken. Vervoersarmoede, zoals het heet. Ook binnen de stad, ook binnen de provincie, in beide provincies Groningen en Drenthe is dat aan de orde. Het is een vervelende discussie, maar helaas is dat de situatie zoals die nu is. Tot zover mobiliteit, voorzitter.

01:48:33

Voorzitter: Dank voor de beantwoording.

01:48:35

De heer Broeksma: Ik wil nu naar energie.

01:48:36

Voorzitter: Naar energie. U gaat door. Gaat uw gang.

01:48:42

De heer Broeksma: Energie. De energietoeslag. De eerste opmerking van de Partij van de Arbeid: had dat niet sneller gekund? Het is natuurlijk altijd te laat. Het had eigenlijk meteen gekund op het moment dat het aan de orde is. We evalueren dat. Het is eigenlijk de portefeuille van een collega van mij. Maar we evalueren dat in september. Het moment dat u kunt zeggen: zijn de goede mensen bereikt, het bedrag was dat toereikend of was dat alsnog te weinig, had het eerder gekund, de vragen die u stelt, kunt u dan bij die evaluatie benoemen. Maar die energietoeslag ging over een eenmalig. Hoe komen we de winter door? Maar volgend jaar... Er komen meer winters. We hebben dus ook structureel geld. Eigenlijk GroenLinks, zij vraagt daarnaar, de specifieke uitkeringen van energie, 7,2 miljoen, om structureel geld te besteden in verduurzaming, in isolatie van woningen, et cetera. Veel geld en we geven het allemaal uit. We geven het allemaal uit. Maar dat is nog niet op 31 december gelukt.

01:49:47

De heer Broeksma: Recent hebben we gesproken over een witgoedregeling. Isolatie van woningen loopt wat achter bij de planning, want voor een aantal woningen dienen mensen ook zelf geld in te leggen, een deel van het geld zelf te betalen. Dat gaat niet over een paar tientjes. We zijn met energieadviseurs echt bij mensen over de vloer, aan de keukentafel, met aannemers, installateurs, om te kijken: wat kost het allemaal? Daar moeten nog de slagen geslagen worden. De hamer erop, zo gaan we het doen, dat loopt eigenlijk iets achter bij de verwachting. Maar dat geld, we gaan het allemaal uitgeven.

01:50:26

De heer Broeksma: De VVD vraagt het aardgasgebruik van WarmteStad. Ik heb u eerder gezegd: in oktober is dat zonnepark, dat solarthermie, op Dorkwerd klaar. Dan is de aardgasafhankelijkheid van WarmteStad met twee derde teruggebracht, dus nog een derde blijft daar over. Dat is dus later dit jaar. Als u had willen weten, hoeveel is er nu of hoeveel was het vorig jaar, dat is een technische vraag. Eigenlijk had u die eerder moeten stellen. Besef wel dat wij niet WarmteStad zijn. WarmteStad is - nou, slechts - maar WarmteStad is een verbonden partij, waarin wij de helft van de aandelen hebben. Maar het is dus niet... Dat is misschien ook wel de reden waarom het niet automatisch in de gemeenterekening terecht komt. Maar als je die vraag stelt, wij zijn natuurlijk verbonden met WarmteStad, dat zeg ik u net, dan krijg je daar gewoon netjes antwoord op.

01:51:16

De heer Broeksma: Voorzitter, tot slot, de Partij voor de Dieren vraagt die zonnepanelen op daken. Het is u een doorn in het oog en mij ook dat er daken zijn die wel geschikt zijn. Onthoud: niet elk dak is geschikt, ongeveer 30, 40 procent. Wij zijn als een gek aan de gang. Met energiecoaches, energieadviseurs, ook met Groningen *...* bedrijven. We doen inkoopacties, we maken prestatieafspraken. De woningcorporaties. Wij doen het, maar wij in bijna geen enkel geval eigenaar van die woning. En het is de eigenaar die dat besluit moet

nemen. We kunnen alles klaarzetten, we kunnen berekeningen, offertes maken, inkoopacties. De installateurs staan klaar. Maar uiteindelijk moet de eigenaar van de woning, het pand of het bedrijf zeggen: nu gaan we het doen. We stimuleren waar we kunnen. Tot zo ver, voorzitter.

01:52:09

Voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we nu naar wethouder Niejenhuis.

01:52:15

De heer Niejenhuis: Dank u wel, voorzitter. Excuus dat ik de raadzaal even een paar keer moest verlaten, maar ik heb crisisdienst, dus dan kan dat soms even gebeuren. Was niet uit desinteresse. Ik ben blij dat ik net op tijd weer terug ben om de vraag over met name wonen te beantwoorden. De PvdA en ook een aantal andere fracties maken zich wat zorgen over de afkoelende woningmarkt. Zo zou je dat kunnen benoemen inderdaad. Wij zien dat de leges dalen. Dat ziet u ook in de jaarrekening. Wij zien ook het aantal aanvragen voor bouwvergunningen dalen. Dat betekent echt dat het komende jaar - misschien wel komende jaren - minder gebouwd zal worden. En dat wij ook als college ons uiterste best moeten doen om te zorgen dat we de woningbouwproductie aan de praat houden.

01:52:57

De heer Niejenhuis: Daar doen we al heel veel voor. Daar kunnen we ook nog meer aan doen. Daar zijn we over in gesprek met de ontwikkelaars en woningbouwcorporaties. Ik neem zelf deel aan die gesprekken. Ik verwacht ook dat wij in het najaar, na de zomer, met een brief zullen komen over wat wij nog meer kunnen doen. Er zijn ook vanuit de raad al schriftelijke vragen over dit onderwerp gesteld en die gaan wij sowieso al zo snel mogelijk beantwoorden. Dus dat zal vóór de zomer zijn. PvdA vraagt ook samen met onder andere de Stadspartij: waarom nou niet vorig jaar 30 procent sociaal? We hebben bijna 30 procent gerealiseerd, iets meer dan 25 procent. Dus we zitten ook goed op het stedelijk gemiddelde. We zitten op net over de 30 procent. Dat is ook waar we willen zitten. In onze plannen zit ook voldoende sociale huur voor de komende jaren.

01:53:44

De heer Niejenhuis: Het zou ook heel goed zo kunnen zijn dat, juist omdat de commerciële partijen zich wat terug lijken te trekken, we misschien wel meer sociale huur kunnen maken. We zijn in verschillende projecten juist in gesprek over het omvormen van andere segmenten naar meer betaalbare segmenten, om de projecten met doorgang te laten gaan. Het betekent namelijk dat... De wat goedkopere woningen hebben een lager afzetrisico. Dat zou juist de manier kunnen zijn om projecten door te laten gaan. We gaan overigens ook vóór de zomer nog komen met een eerste reactie, eerste uitwerking van het initiatiefvoorstel van onder andere de PvdA over het betaalbaar wonen, die 2500 betaalbare woningen.

01:54:21

De heer Niejenhuis: Student en Stad vroeg ook even naar die bouwleges. Die heb ik zojuist denk ik al even beantwoord. U vraagt ook specifiek naar de jongerenhuisvesting en u geeft ook aan dat u meer wilt weten en meten. De raad gaat over de indicatoren die we in de begroting hanteren. Zoals u weet, hebben we de begroting hervormd, zijn we van 360 naar 180 indicatoren gegaan. Ik zou niet willen voorstellen om direct daar weer nieuwe

indicatoren aan toe te voegen. We zijn net begonnen met deze systematiek. Maar nogmaals, daar gaat u als raad over. Misschien is het goed om dit gesprek te hebben als we het nieuwe convenant voor de jongerenhuisvesting bespreken. U gaf aan dat u die gaat agenderen.

01:54:57

De heer Niejenhuis: Voorzitter, dan kom ik bij de VVD. Dat is duidelijke taal. Dit college krijgt een dikke onvoldoende. Er is veel te weinig gebouwd. Ik hou wel van dat soort woordvoering, maar dan kan ik daar ook echt gewoon een helder verhaal tegenover zetten. We zijn heel accuraat geweest in onze cijfers. Dus als we het iets ruimer nemen, dan zou je bijvoorbeeld de Libertas-toren, waar 270 mensen in wonen, mee kunnen rekenen als 270 mensen. Dat doen we niet, want er zijn zeven mensen die een keuken delen. Dat is dus effectief in de statistieken 38 huishoudens, 38 huisnummers. Maar als je die meerekent, hebben we de doelstelling wel gehaald. Maar daar doen we niet kinderachtig over. Ik wil volgend jaar ook een vinkje van de VVD op mijn rapport. Dus wij gaan ons stinkende best doen om volgend jaar nog meer te bouwen. Maar zoals ik zojuist heb aangegeven, het is wel lastig in deze marktomstandigheden.

01:55:43

Voorzitter: VVD wil daarop reageren.

01:55:46

De heer Heiner: Voorzitter, mooi dat de wethouder van plan is om volgend jaar ook voor ons doen een voldoende te halen. Maar heeft u in de doelstelling daar ook rekening mee gehouden dat zo'n Libertas-toren opgeleverd wordt? Want u zegt: we hadden daar ook kunnen zeggen, dat zijn veel meer woningen. Maar in de doelstelling hou je daar ook rekening mee.

01:56:04

Voorzitter: Wethouder.

01:56:05

De heer Niejenhuis: Daar heeft u ook helemaal gelijk in, zeker. U zegt ook van: de wethouder heeft een toezegging gedaan om de regels die we hebben over de definitie van huishouden per woning af te schaffen, aan te passen. Die toezegging heb ik niet gedaan. Ik heb wel gezegd dat wij zouden willen kijken of er mogelijkheden zijn om die op plekken te verruimen, als we het bijvoorbeeld hebben over Hospi Housing. Die Hospi Housing-pilot, die met name voor de piekperiode is ingesteld, als we het hebben over studenten, die loopt nog tot het eind van dit jaar. In het najaar beginnen we met de evaluatie daarvan. Ik ga mijn uiterste best doen om voor het einde van dit jaar met een evaluatie te komen en te kijken of we die permanent kunnen maken. Of we bijvoorbeeld via Hospi Housing dan een uitzondering kunnen maken. Dat is de toezegging die ik gedaan heb en die blijft ook staan. De pilot loopt tot eind van dit jaar, maar ik ga proberen ook al dan de evaluatie op te leveren.

01:56:59

Voorzitter: Heeft u nog een reactie daarop, VVD?

01:57:01

De heer Heiner: Dank, voorzitter. Ik heb ook met de wethouder hier al even contact over

gehad. Ik dacht dat dat iets anders was. Want volgens mij waren de letterlijke woorden die u gebruikt heeft, dat dit meer met een kanon... In ieder geval een andere regel of met een mug ergens op te schieten. Die woorden gebruikte u. Ik weet niet meer precies wat het was. Maar volgens mij heeft u ook toegezegd om naar een andere regel te kijken, in plaats van alleen die regel. En dat Hospi Housing is volgens mij iets wat daar later in dat debat bij kwam, om te kijken of dat permanent gemaakt kan worden als een van de oplossingen. Maar volgens mij heeft u ook toegezegd om te kijken naar een andere regel, in plaats van te zeggen: je mag niet met iemand samenwonen waar je geen liefdesrelatie mee hebt.

01:57:44

Voorzitter: Kan de wethouder dat nog verhelderen?

01:57:47

De heer Niejenhuis: Ik heb aangegeven dat het lastig is binnen de mogelijkheden die we nu hebben om dat anders te doen. Dus ik heb aangegeven: misschien schieten we inderdaad met een kanon op een mug en is dat een wat zwaar middel. Aan de andere kant heb ik ook aangegeven dat we zien wat de uitwassen zijn zodra we deze maatregel verruimen. U geeft het voorbeeld van een doelgroep die misschien hinder hiervan ondervindt. Maar ik heb u ook de voorbeelden gegeven van de doelgroep, zoals bijvoorbeeld jongeren en studenten, die dan door malafide huiseigenaren als het ware opgehokt worden. En dit is een van de weinige handvatten die we hebben om hier tegenop te treden.

01:58:22

De heer Niejenhuis: Dus ik hou mijn oren en ogen open om het anders te doen. Ik heb nu geen andere mogelijkheden dan het via het bestemmingsplan regelen, via HBW 2. Dat debat hebben gevoerd. Ik hou mijn ogen en oren open. Ik denk concreet dat de pilot Hospi Housing een verruiming misschien zou kunnen zijn. Andere mogelijkheden zie ik op dit moment niet. Maar ik blijf met u meekijken of dat in de toekomst anders kan. We weten dat er vanuit het Rijk veel wet- en regelgeving aan gaat komen op bijvoorbeeld een goed verhuurderschap. Dus we kijken ook daar waar weer in: wat kunnen we doen? Ook daar komen we binnenkort met een brief over, om te bekijken wat dat voor Groningen betekent. Dus dat is de toezegging die ik heb gedaan. Maar dat heeft op dit moment niet tot concrete veranderingen geleid.

01:59:05

De heer Niejenhuis: Goed, dan stap ik over naar D66. U zegt: gefeliciteerd met het succes van de Suikerzijde. Dank. Wij zijn daar echt ontzettend blij mee dat dat gelukt is. U zegt ook van: wat kun je hier nou van leren? Hier kun je ontzettend veel van leren. We kunnen het nog beter doen in het betrekken van alle partijen bij stadsontwikkeling. We zullen als dit college zijnde nog meer opletten dat wij plannen ontwikkelen voor mensen, dieren en planten. Want we hebben gewoon echt heel veel te doen richting mensen en dieren en biodiversiteit, qua planten.

01:59:41

De heer Niejenhuis: U zegt ook van: met alleen sociale huur komen we er niet, met het reguleren van de voorraad ook niet. Er moet gewoon meer gebouwd worden. Dat ben ik met u eens. Dat moet ook in het middensegment gebeuren. Dat is ook waarom wij met u, raad, de Strategisch Woningbouwprogrammering hebben besproken, waarin we zeggen: 40

procent van wat we maken, moet gewoon in dat middensegment landen. Ik deel uw zorgen over die biodiversiteitscrisis. Ik haalde hem net ook al even aan, maar in al onze grote stadsontwikkelingen zorgen wij ervoor dat we daaraan bijdragen om die te verminderen. Dat zult u echt terugzien in de plannen voor Suikerzijde, in de plannen voor Meerstad, et cetera.

02:00:15

De heer Niejenhuis: Herwinnen openbare ruimte, daar komt dan het langverwachte lijstje. U gaf mij zelfs de gelegenheid om vijf jaar terug te kijken. Nou heb ik dat niet zo snel kunnen voorbereiden. Maar toch even een paar voorbeelden. We gaan natuurlijk dit jaar starten met Dudok. We hebben de grex van de Nieuwe Markt afgesloten, waar we toch echt een heel stuk openbare ruimte hebben herwonnen. We hebben het over het plein voor Minerva wat aangepakt is. Het Kattendiep, het Damsterplein wat we aanpakken. We hebben in de wijkvernieuwing verschillende voorbeelden waar, dankzij de invoering van betaald parkeren, we de straat echt anders hebben kunnen inrichten. Meer en bredere trottoirs. Meer groen, meer speelruimte.

02:00:49

De heer Niejenhuis: Er zijn legio voorbeelden waarin we dat hebben gedaan. Die zult u ook de komende jaren nog veel meer gaan aantreffen. Iedere keer is het een kwestie van werk met werk maken. Als we aan de slag zijn in de wijkvernieuwing of in de bestaande stad, dan zullen we iedere keer weer ons best doen om die openbare ruimte te herwinnen en kwalitatief goed in te richten voor onze mensen.

02:01:11

De heer Niejenhuis: Partij voor het Noorden. Die accountant die adviseert niet voor niks. Hij zegt: kan de controle op de grexen verbeterd worden. Dat nemen we hartstikke serieus. Goed dat dat benoemd is. En ja, dat gaan we doen. Wij willen meer uniformiteit in de grexen. Zoals u weet, zijn die verschillende grondexploitaties op hele andere momenten in de tijd gestart, hanteren ze soms andere risicoparagrafen, andere rentepercentages. We gaan echt proberen om dat te uniformeren. Nee, dat is niet het goede woord. Uniformiteit in aan te brengen. We gaan de samenwerking met de audit committee verbeteren en we gaan ook de interne controles verder verbeteren. Dus we nemen dat ter harte, deze aanbeveling.

02:01:49

Voorzitter: D66 wil geloof ik nog even terugkomen op het lijstje.

02:01:52

De heer Rustebiel: Even kort. Nog een andere vraag. De beste resultaten die u noemt, komen uit Bestemming Binnenstad-plan van 2016. Ik hoop dat we in de volgende rekening meer kunnen zien over het herwinnen van de openbare ruimte. Niet alleen als onderbouwing van het beprijzen van openbare ruimte, maar ook dat we de stap maken naar het regie geven van bewoners over die openbare ruimte. Dat mis ik echt in deze rekening. Dus die verantwoording kan beter. Als die resultaten er wel zijn, mooi.

02:02:14

De heer Rustebiel: U gaat nu per partij de vragen af. Ik had nog een vraag gesteld over de

campus Zernike en de mogelijkheden om bij de ACLO een combinatie te ontwikkelen. Dus ik was benieuwd naar de status van de campusplannen.

02:02:29

Voorzitter: Kan wethouder dat beantwoorden?

02:02:30

De heer Niejenhuis: Nou had ik eigenlijk gehoopt dat wethouder Bloemhof die vraag had opgepakt. Dus ik heb daar niet direct een antwoord paraat op, maar ik zorg dat u, voordat we weggaan, daar een antwoord op krijgt. Even kijken. Ik ga naar Partij voor de Dieren. Heeft geloof ik gevraagd naar de wijkvernieuwing, meer aandacht voor het behoud van groen. We hebben dat debat gehad natuurlijk over hoe het in De Wijert is gegaan. Dat was echt een taai project. Daar hebben we bij stilgestaan. Ik heb ook de toezegging gedaan dat we daar nog meer aandacht voor hebben. U weet hoe lastig het is, maar dit college heeft de inzet hierop wel behoorlijk verscherpt. Dus we hebben de afgelopen tijd met toevallig de twee wethouders die links van mij zitten, met zijn drieën gekeken naar de eerste ideeën. In bepaalde wijkvernieuwingprojecten samen gekeken, al in een heel vroeg stadium, welke afweging maken we hier? Gaan we hier voor een stedenbouwkundig optimale variant? Gaan we hierin voor een vervoerskundig optimale variant, of laten we hier groen prevaleren? Dus we zitten als college wat vaker echt aan de voorkant van het proces, zodat we daar goed op kunnen sturen. Dus dat is hoe wij invulling geven aan de toezegging die ik u eerder heb gedaan.

02:03:37

De heer Niejenhuis: U zegt ook: die zoektijden van sociale huur, kunnen die naar beneden? Ja, dat kan. Dat is ook een heel klein beetje gelukt, het afgelopen jaar natuurlijk. Alhoewel die de jaren daarvoor juist weer een beetje opgelopen is. Maar het gaat niet alleen om toewijzen, het gaat ook echt om passend toewijzen. We willen zorgen dat mensen een woning krijgen die past bij hun gezinssamenstelling. Dus het is niet alleen het kwantitatieve aspect, maar ook het kwalitatieve aspect. Ik zal in de beantwoording van de vragen van de PVV daar nog even wat dieper op ingaan.

02:04:06

De heer Niejenhuis: Daar ben ik denk ik dan nu ook meteen aanbeland. U maakt even een soort van rekensommetje. U zegt van: er zijn 413 sociale huurwoningen bijgekomen en 363 statushouders. De conclusie die u dan trekt, is dat er 50 woningen overblijven voor andere mensen. Die is niet helemaal juist, die conclusie. Het is zo dat... Er zijn dus gewoon niet netto 50 woningen bijgekomen, maar 430 woningen. We hebben alle mensen te huisvesten, we hebben alle mensen even lief. Ook statushouders hebben recht op woning. Sterker nog, wij hebben de verplichting om deze mensen te huisvesten. Die krijgen wij vanuit het Rijk. Dus u weet hoe dat werkt, dan worden bepaalde aantallen per gemeente vastgesteld.

02:04:44

De heer Niejenhuis: Voor de gemeente Groningen resulteerde het dit jaar in een percentage van 7 procent toewijzing aan statushouders. Dat is onderdeel van de totale groep van 30 procent die urgentieverklaring heeft. Dus echt 7 procent van alle sociale huurwoningen is naar statushouders gegaan. Dus de rekensom die u hanteert die gaat mank. De verklaring daarvoor is eigenlijk dat er natuurlijk veel meer ruimte in de woningmarkt ontstaat dan

alleen maar door bijbouwen. Er zijn ook mensen die uit sociale woningen verhuizen, die weer woonruimte achterlaten. Zo klopt die som dan uiteindelijk en telt die op tot 7 procent.

02:05:18

De heer Niejenhuis: Zoals ik al noemde, de wachttijd is nota bene licht gedaald afgelopen jaar en we doen onze uiterste best om die verder te laten zakken. Tot slot, voorzitter, ChristenUnie memoreert net nog even, het CDA ook, dat bouwen voor ouderen. Hoe gaan we dat nou verder uitbouwen? We hebben het laatst gehad over strategisch woningbouwprogrammering. Daar hebben we ook in aangegeven dat we daar echt voor programmeren op stedelijk gemeentelijk niveau. En we nemen het ook echt op in onze nieuwbouwlocaties, de plannen, en ook in de wijkvernieuwing. Dat heeft u ook kunnen lezen in het uitvoeringsprogramma Wonen en zorg, waarin we een gebiedsgerichte manier van werken introduceren. Per stadsdeel gaan we kijken, wat is de behoefte en wat is het aanbod? Wat kunnen we daarin doen? Door bij te bouwen of door complexen om te vormen? Daar zetten we met een aantal zorgpartijen, ontwikkelaars en ook corporaties echt hele concrete acties op de komende jaren.

02:06:08

Voorzitter: Dank. We hebben voor de officiële tijd nog tien minuten voor twee wethouders die nog antwoorden moeten geven. Dus ik weet niet hoe urgent deze vragen zijn. Daan Swets, Student en Stad.

02:06:19

De heer Swets: Dank u wel. Ik had nog graag een antwoord gehad op eigenlijk de suggestie die wij hadden gedaan om de Ossenmarkt aan te pakken en daar de betonblokken te verwijderen en te vervangen door bijvoorbeeld gras of lichte begroeiing, of de wethouder daartoe de mogelijkheden wil onderzoeken.

02:06:36

Voorzitter: En dan kort aanvullend op de PVV. Even terug.

02:06:39

De heer Ram: Dank u wel. Ik stond al een tijdje te zwaaien, maar u had het niet gezien. Ik wil toch even terug over de wijkurgentie en de statushouders die geplaatst worden. Ik snap natuurlijk ook wel dat het niet helemaal een-op-een te vertalen is. Maar wel degelijk, de statushouders die hebben wijkurgentie. En niet elke groep in Groningen heeft wijkurgentie. Bijvoorbeeld als je vader bent, in echtscheiding en je neemt kinderen niet mee, dan krijg je geen wijkurgentie. Dan kan je gewoon dakloos worden. En dat gebeurt ook in Groningen. Dus in die zin, die afweging, u zegt: iedereen hebben we even lief. Volgens mij is dat niet helemaal waar. Dus ik zou toch willen vragen of u daar een reactie op heeft, via de voorzitter.

02:07:23

Voorzitter: Kort nog voor de wethouder, voor de laatste twee vragen.

02:07:27

De heer Niejenhuis: De vraag over de Ossenmarkt wordt beantwoord door collega Wijnja. Richting de PVV denk ik dat ik er voldoende over gezegd heb en dat u, als u zegt, we moeten anders met statushouders omgaan, dat u het debat in de Tweede Kamer zult gaan moeten

voeren. Want daar kan ik hier niet anders mee omgaan dan dat het Rijk ons aangeeft wat wij hierin moeten doen. Wij hebben bepaalde toewijzingspercentages te halen en die halen wij hier in Groningen. Ik ken net als u hele schrijvende voorbeelden. Ik heb zelf gesproken met ouders die in de toeslagenaffaire zitten, die heel veel moeite hebben om een onderkomen te vinden met hun kinderen. Dus ik weet dondersgoed hoe dit werkt en hoe schrijvend het is. En ik doe mijn stinkende best om dit probleem op te lossen. Maar u zoekt een oplossing op een plek waar u die niet gaat vinden. Het helpt niet om bepaalde bevolkingsgroepen hier de schuld van te geven. We weten allemaal wat dat kan betekenen.

02:08:16

Voorzitter: Dank, voor de beantwoording. Ik ga nu echt verder. Want er zijn nog twee wethouders. We hebben hier nu genoeg over gedebatteerd. Ik ga nu verder met de volgende wethouder, De Wrede.

02:08:30

Mevrouw De Wrede: Dank u wel, voorzitter. Mevrouw Nieuwenhout van GroenLinks zei: dit college ademt rood en groen. Zo is het. Mooi gezegd. U vroeg terecht naar de vorderingen van de gemeentelijke ecologische structuur. Die is inderdaad uitgesteld. Ik begrijp dat u denkt: komt het er nog van? Dat is absoluut het geval. Ik wil u in de eerste plaats even verwijzen naar de sessie die vorige week is geweest. Daarin heeft de raad kunnen horen over de wijze waarop groen juridisch geborgd wordt op verschillende deelgebieden. Dat is ook voor de raad beschikbaar? Maar toch nog even het antwoord: begin 2024 gaat het college de GES, de nieuwe visie en de beleidskaart vaststellen. Daarna ligt die ter inzage. Een tijdje daarna komt die naar de raad. Het is de bedoeling dat die in 2025 juridisch geborgd wordt in de nieuwe omgevingsvisie.

02:09:36

Mevrouw De Wrede: De heer Rustebiel van D66 zei: ik ben heel erg blij dat ik het woord biodiversiteit vaker hoor. Maar wat gebeurt er nou eigenlijk? Daar heeft u helemaal gelijk in. We hebben nog maar 15 procent vergeleken met honderd jaar geleden. Die biodiversiteitscrisis is even zorgelijk als de klimaatcrisis, alhoewel soms iets minder tastbare zoals op een dag als vandaag. Over een tijdje komt er een notitie over de biodiversiteit naar uw raad toe en wat wij hierin doen. Maar toch nog even snel een aantal onderwerpen. Wij gaan gezwind verder met het project Herstel landschapkenmerken in Gorecht. Het gaat om houtwallen, het gaat om groen, waarmee de biodiversiteit hersteld wordt. Een heel mooi project. Samen met de provincie en waterschappen en natuurorganisaties werken we aan het Nationaal Natuurnetwerk in de polders Oostenland en Lappenvoort. Morgen mag ik op een feestelijke ontmoeting een nieuwe verbinding openen aan de Meerweg die de deur openzet voor, naar men zegt, otters en ringslangen richting de Onlanden, de Peizermade, het Leekstermeer. Maar u weet vast ook, in de Onlanden hebben we al een otter. Dus in wezen is die otter daar al. Maar dit is een versterking van de ecologische verbindingen en een heel mooi project.

02:11:13

Mevrouw De Wrede: Verder verkennen we op dit moment of we ons aansluiten bij het Deltaplan Biodiversiteit, of dat echt iets gaat helpen en iets gaat doen. We vergroten het bewustzijn van onze inwoners over biodiversiteit via bijvoorbeeld de gezinsbode.

Natuurinclusief bouwen zijn wij druk mee. U hebt net mijn collega Niejenhuis kunnen horen over hoe wij verstedelijking, hoe wij bouwprojecten willen combineren met het vergroten van natuur. Natuurlijk zijn we bezig met ons maaibeleid. Collega Wijnja zal daar zo meteen wat meer over vertellen.

02:11:56

Mevrouw De Wrede: Meneer Heiner van de VVD, die zei: wat zijn nou de grootste successen geweest op het gebied van de eiwittransitie? U zult zelf ook begrijpen, dit is een volkomen nieuw beleidsveld. We zitten natuurlijk in een opstartende fase. We hebben een mooie startnotitie aan u toegestuurd met daarin ook aangegeven de route waarlangs wij verschillende producten opleveren. In het najaar zult u daar meer over horen bij bijvoorbeeld Let'sGrow. Meneer Hekkema van de Partij voor de Dieren, u zei: kunt u nou ook iets betekenen op het gebied van werkgelegenheid in de eiwittransitie? In principe zijn we daar eigenlijk wel mee bezig. Maar werkgelegenheid is in deze krappe arbeidsmarkt eigenlijk - het voelt een beetje gek, want zo hebben we er jarenlang naar gekeken - maar is in wezen vaak niet met het probleem. Eerder capaciteitstekort, zoals u ook net hebt kunnen horen.

02:12:58

Mevrouw De Wrede: Maar toch, inzake de eiwittransitie werken we op dit moment samen met de NON, met Fascinating, het consortium van onder andere Avebe, waar de heer Heiner het al over had. Friesland Campina zit daarin, Cosun onder andere. Daarin wordt gesproken over verschillende dingen, onder andere een eiwitfabriek om producten te produceren met veel eiwitten en die op langere termijnen houdbaar zijn en goed verteerbaar en ook heel erg smakelijk. Wellicht komt die fabriek in de gemeente Groningen, maar dat is nog niet zeker. Verder zijn we in gesprek met onderwijsinstellingen. We hebben het daarin over het boeren van de toekomst. U zult allemaal begrijpen natuurlijk dat er veel verandert, ook veel moet veranderen, in de agrarische sector. En dat de opleidingen die er zijn ook niet toereikend zijn voor de richting waarin de agrarische sector zich zal veranderen.

02:14:08

Mevrouw De Wrede: Het gaat ook over voedselproductie natuurlijk, het bereiden van voedsel. Dus ook koksopleidingen zijn onderwerp van gesprek in het kader van de eiwittransitie. Verder werken we aan perspectief voor boeren, door het creëren van lokale ketens via gesprekken met de partners van het akkoord van Groningen. Op die manier werken wij aan perspectieven en maken we het ook mogelijk dat de monoculturen kunnen worden ingewisseld voor meer humane gewassen. Daarnaast zijn wij in deze gemeente natuurlijk ook bezig met de, ik zal maar zeggen, de provinciale uitrol van het nationaal programma voor het landelijk gebied. De stad is in vier delen opgedeeld, Wadden- en Wierdenland, het Zuidelijk Westerkwartier, Centraal Duurswold en het Woldgebied en Gorecht, waar ik het net al over had.

02:15:02

Mevrouw De Wrede: In al deze gebiedsprocessen zijn wij ambtelijk vertegenwoordigd en wij zijn ook bestuurlijk vertegenwoordigd daarin. Dan pleiten wij voor een extensieve landbouw, voor een verduurzaming van de sector waarin het niet gaat om innovaties, om grotere machines. Maar wij pleiten dan voor minder vee, maar voor meer boeren, dus ook meer werkgelegenheid.

02:15:25

Voorzitter: Als ik even mag, want er is volgens mij nog een vraag over de eiwittransitie van de VVD.

02:15:30

De heer Heiner: Klopt, voorzitter. Dan moet ik even een stukje terug. U zei: we hebben veel gedaan. Maar tijdens Let's Grow, eind van dit jaar, horen we er meer over. Dat verbaast me dan wel, want dan bent u bijna anderhalf jaar wethouder Eiwittransitie en dan horen we anderhalf jaar later pas - en ik heb het zo snel even, want ik had even wat tijd, opgezocht - dan hebben we een is... Er is een soort Plant the Future Diner. Daar doelt u dan op?

02:15:55

Voorzitter: De wethouder, wilt u daar nog op terugkomen?

02:15:57

Mevrouw De Wrede: Nee, daar doel ik niet op. Ik wil wel het een en ander recht zetten. Wij zijn ongeveer een jaar geleden als college beëdigd. Omdat ik corona had, was ik nog een week later. Maar ik geef toe, meneer Heiner, dat mag geen naam hebben. Toen waren we twee weken aan het werk, geloof ik. Zijn we vervolgens in augustus begonnen. Dus het is niet anderhalf jaar, maar eerder een jaar. Ik kan u verzekeren dat daar veel gebeurt en daar gaat u vanzelf meer van horen. Waar ik op doelde met Let's Grow, dat is niet het Plant the Future Diner. Dat is overigens niet zomaar iets. Daar komen heel veel bedrijven, instellingen en diverse partners op het gebied van duurzame voedselproductie bijeen. Vorig jaar was dat in Den Haag, aan het Binnenhof. We zijn erin geslaagd om dat dit jaar naar Groningen te halen. Ook dat is zeker wel een verdienste. Maar waar ik op doelde, waren meer ook de de sessies bij Let's Grow die dit jaar voor een deel zullen bestaan uit sessies over de eiwittransitie.

02:17:16

Mevrouw De Wrede: Ik wilde nog zo net mijn antwoord richting de heer Hekkema beëindigen, door te zeggen dat we binnenkort komen met een visie op het landelijk gebied. Waarin u al die zaken die spelen op het landelijk gebied, de werkgelegenheid in de agrarische sector, de eiwittransitie, de biodiversiteit, de berging van water, de borging van drinkwater, op een rijtje naast elkaar kunt zien en de afwegingen die wij op dat landelijk gebied moeten maken.

02:17:45

Mevrouw De Wrede: Dan nog heel even, meneer Dwarshuis van de ChristenUnie, u zei: u blijft toch wel inzetten op circulaire economie en het recyclen van spullen? Uiteraard is dit college daarmee bezig. Ook daarin gaan we meer samenwerken met kennisinstellingen. En nog meer bezig met het - dat doen we overigens samen met Omrin - je zou kunnen zeggen het verwaarden van afval. Maar eigenlijk gaat het natuurlijk om het afval steeds meer beschouwen als grondstoffen en steeds meer te recyclen. Dank u wel.

02:18:21

Voorzitter: Dat was hem. Dan zijn we eigenlijk nu wel over de tijd heen. We hebben nog wethouder Wijnja voor de laatste antwoorden. Dus gaat uw gang.

02:18:29

Mevrouw Wijnja: Voorzitter, min drie minuten, heb ik geloof ik. Ik weet niet of dat kan. Ik ga mijn best doen om kort te zijn. Ik begin even bij Student en Stad, die terecht een punt maakte over hittestress. We zien eigenlijk overal, met name in de stedelijke omgeving, dat die totaal niet is ingericht in dit land op de hitte waar we mee te maken krijgen. We zijn dan ook volle bak bezig, echt overal in de gemeente, om op tempo te vergroenen. U kunt in de jaarrekening ook zien waar we ons vorig jaar op gefocust hebben. Dit jaar gaat dat eigenlijk onverminderd door. Ik verwijs u even naar het groenplan, Vitamine G. Daar zit een uitvoeringsplan bij. Daar staat de Ossenmarkt, want dat werd als voorbeeld genoemd en ik wist niet van het incident over de betonblokken. Dat klinkt in ieder geval niet best. Ik weet zo niet of er ook plannen liggen om die weg te halen. Dat kan ik even niet beoordelen.

02:19:25

Mevrouw Wijnja: Maar wat ik wel weet, is dat er geld gereserveerd zit in het uitvoeringsprogramma voor de vergroening van de Ossenmarkt. Dat geld is in principe beschikbaar in 2024. Hangt natuurlijk van verschillende dingen af of we dat ook gaan redden. Maar wees ervan verzekerd dat die erin staat. Misschien is dat in zijn algemeenheid wel even goed om te zeggen: we hebben eigenlijk alle projecten die we vergroenen en klimaatadaptief maken in het uitvoeringsplan staan. Dus daar verwijs ik u ook naar om te kijken: hetgeen waar ik een vraag over heb, staat die er eigenlijk al in, of zou die op de een of andere manier nog terug moeten komen?

02:19:59

Mevrouw Wijnja: Ik ben blij dat de Partij voor de Dieren iets zegt over de Boomkroonbedekking. Want ook in relatie tot hittestress, is dat een enorm belangrijke indicator. Dat zegt namelijk ook iets over de hoeveelheid schaduw. Ik ben het wel eens met de heer Hekkema dat je het cijfer ziet en je denkt: dat kan nog wel een tandje beter. Dat is het college met u eens. Dus op alle fronten... Alleen het groeien van boomkronen dat duurt even. Dus eigenlijk op alle fronten zijn we daar volle bak mee bezig. Mijn voorgaande collega's hebben al iets gezegd - en ik ben blij dat de Partij voor de Dieren het gezien heeft - dat wij als college echt op een andere manier het belang van groen wegen bij ontwikkeling in stedelijk gebied. Want we gaan verdichten en dat levert gewoon conflicten op.

02:20:43

Mevrouw Wijnja: Maar die afweging maken wij echt steeds strakker. Dat betekent ook dat het aantal bomen wat gekapt wordt, echt aan het afnemen is. Dat kost natuurlijk even tijd om bepaalde veranderingen in gang te zetten, maar het is de inzet wel waard. Dus ik ben in ieder geval blij te horen dat de Partij voor de Dieren dat herkent. Heb er alle vertrouwen in dat dat zo blijft.

02:21:03

Mevrouw Wijnja: Dan is een andere factor waar je op in kan zetten, het toevoegen van groen. De heer Rustebiel zei het al terecht, D66 heeft dat eerder geconstateerd. We kunnen geld vrijmaken om bomen bij te planten, we kunnen daar mensen voor vrijmaken en dan loop je aan tegen allerlei problemen die je misschien wel of niet had voorzien. Wat belangrijk is, is dat we gezegd hebben voor die extra 5000 bomen, dat we die in vijf jaar gaan planten. Daar koersen we volop op, zeg ik maar even. We zien gewoon eigenlijk in de eerste

periode dat we tegen heel veel leerpunten aanlopen. Bepaalde dingen die we hadden verwacht dat zouden lukken, die blijken niet te lukken. Maar het lerend vermogen in onze organisatie is snel. Dus wij hebben er alle vertrouwen in dat we dat been gewoon bijtrekken en dat we straks koersen op die 5000 extra bomen.

02:21:49

Mevrouw Wijnja: Sowieso is het zo dat in alle ontwikkelingen die we nu plegen, bomen en groen een veel groter onderdeel uitmaken van die ontwikkelingen dan misschien een aantal jaren geleden. Dus in de loop van de periode - en dat is ook de reden dat we bijvoorbeeld een bomenbalans naar uw raad sturen, zodat u dat goed bij kan houden, zal dat toenemen? Ga ik nog iets zeggen over... Het ging net even over het herwinnen openbare ruimte. De heer Rustebiel vroeg iets over de leefstraten. Als u naar de langetermijnagenda kijkt, dan staat daarop dat we aan het einde van het jaar naar u toekomen met een stand van zaken over leefstraten. Ik kan u in ieder geval melden dat er momenteel drie aanvragen zijn voor straten die een Leefstraat willen inrichten. Voor al het overige kan ik alleen nog maar de aanvulling doen, als het over herwinnen openbare ruimte gaat, dat wij de leidraad Openbare Ruimte hebben vastgesteld. Dat is een belangrijk instrument bij de vraag: hoe richten we de openbare ruimte in? Dat doen we overal in de gemeente en dat doen we ook samen met inwoners. Dus leefstraten is gewoon een middel, maar het gaat eigenlijk veel breder over: hoe gaan we om met de openbare ruimte?

02:23:05

Mevrouw Wijnja: Dan zijn drie verschillende partijen die nog iets over het borgniveau hebben gezegd. De Stadspartij maakte de goede analyse. Want we scoren 94 procent, als je kijkt naar het borgniveau wat we hebben vastgesteld. Dus vind je daar dan vervolgens iets van, dan zou je het borgniveau moeten verhogen. Dat hebben we als college dan ook gedaan in de Noordelijke wijken. Daar bent u over geïnformeerd. Dat komt omdat wij van mening zijn dat wij extra moeten investeren in de Noordelijke wijken. Als er eenmalig geld over is, als er incidenteel geld over is, daarmee kun je niet het borgniveau verhogen. Dat vraagt namelijk structurele inzet. Dat is een doorlopend iets.

02:23:50

Mevrouw Wijnja: Dus op het moment dat je zou zeggen, we willen het borgniveau overal in de gemeente verhogen, dan kost dat een x-aantal miljoen structureel per jaar. Daarvan hebben wij nu de afweging gemaakt voor deze periode om dat niet te doen. Maar waar we het wel doen, is in de Noordelijke wijken. Dat geld is ook vrijgemaakt met de begroting, dus daar zijn we mee begonnen. Dat is één. En twee, is dat we druk bezig zijn - dat weet u - met de ontwikkeling naar een nieuwe manier van beheer en onderhoud openbare ruimte. Waarom? Omdat, onder andere voor het bestrijden van de biodiversiteitscrisis, de manier waarop je beheer en onderhoud pleegt in de openbare ruimte - het maaibeeld is daar onderdeel van - een hele belangrijke knop is om aan te draaien. Dus daar investeren wij fors in. Dat betekent dat in alle gebieden waar we het borgniveau dit jaar verhoogd hebben, onder andere in de Noordelijke wijken, juist daar gaan we ook kijken: hoe kunnen we op een groenere manier onze openbare ruimte beter beheren? En daardoor ook stappen de goede richting zetten op het gebied van biodiversiteit.

02:24:52

Mevrouw Wijnja: Dan, als het goed is, kom ik bij de laatste vraag - en anders hoor ik het graag, voorzitter - van de PVV, of ik blij was dat de bomen er nog niet staan. Je en nee. Want het is natuurlijk hartstikke belangrijk dat die bomen daar staan. De Grote Markt is maar een van de plekken waar het gewoon loeiheet is op warme dagen. Die gaan we deze week weer krijgen. Maar als de heer Ram buiten gekeken heeft, dan ziet die dat er een geweldig systeem wordt aangelegd voor de bomen. Want we willen niet zomaar bomen planten, we willen ze eigenlijk voor de eeuwigheid planten. Dat betekent dat je goed voor ze moet zorgen. Die voorbereiding kost dan even tijd, maar dat betekent wel dat die er over 40 jaar nog mooi bij staan.

02:25:38

Voorzitter: Dat is een mooie. Ik wil er wel op attenderen, ik weet niet of het voor u uitmaakt, maar we zijn ruim over de tijd heen en we moeten ook afronden. Maar ik zag de heer Moerkerk en nog een vraag van de VVD.

02:25:50

De heer Moerkerk: Dank, voorzitter. Bedankt voor de antwoording over de borgvraag. Ik begrijp dat als het borgniveau verhoogd wordt, dat dat inderdaad veel geld kosten. Dat snap ik. Maar dat staat op het verlanglijstje van mijn fractie, dus daar kom ik later nog een erop terug. Is het nu al zo dat nu het borgniveau anders wordt ingevuld in de Noordelijke wijken? Dat daar al een positief effect bespeurd wordt op de diversiteit. Want daar legt u een relatie tussen.

02:26:14

Voorzitter: Wil de wethouder daar gelijk op reageren?

02:26:20

Mevrouw Wijnja: Ja, in die zin, het ging net al even over Maai mei niet, dat is daar onderdeel van. Dat is een heel concreet voorbeeld. Daar kunnen we dat gewoon zien, dat het andere maaibeleid een enorm positief effect heeft op de biodiversiteit. Er zijn meer onderdelen in het beheer en onderhoud openbare ruimte. Gaat bijvoorbeeld ook over snoeien, hoe je allerlei plantvakken onderhoudt. Dus de verwachting is zeker dat ook dat nog een extra positieve bijdrage gaat leveren.

02:26:47

Voorzitter: Helder. De VVD.

02:26:51

De heer Heiner: Dank, voorzitter. De wethouder geeft net aan dat het borgniveau verhoogd moet worden op het moment dat we meer onderhoud zouden willen plegen. En dat nu eigenlijk wordt voldaan aan het huidige borgniveau. Maar wat je in de cijfers terugziet, is dat de tevredenheid van de inwoners een 6,3 haalt en dat het beoogd een 6,5 was. Dus dat is beneden wat we in de begroting hebben opgenomen. Hoe kan dat dan? En wat doet de wethouder eraan dat het dit jaar wel een 6,5 is?

02:27:21

Voorzitter: Wethouder.

02:27:23

Mevrouw Wijnja: Wat ik zei, is dat... Want de heer Moerkerk zei heel terecht: als je kijkt naar, halen we het vastgestelde borgniveau overal in de gemeente, dan scoren we 94 procent. Dus die 6,3 gaat dan eigenlijk over iets anders. Dat gaat niet over: welk borgniveau hebben we overal? Maar dat gaat vervolgens over: hoe beoordelen bewoners hun leefomgeving? We weten - ook weer door Maai mei niet - de afgelopen maanden dat dat nogal uiteenloopt. Mensen vinden hele verschillende dingen belangrijk. De PVV kwalificeert het maaibeleid als armoedig en heel veel andere mensen vinden het juist geweldig. Dat is wat het moeilijk maakt om... Je kan sowieso geen beleid voeren waar iedereen blij van wordt. Dat kan gewoon niet. Het is daarom ook moeilijk om te beoordelen waar die 6,3 precies in zit.

02:28:11

Mevrouw Wijnja: Wat ik u wel kan zeggen, is dat wij er altijd alles aan doen om ervoor te zorgen dat onze bewoners hun leefomgeving zo positief mogelijk beoordelen. En dat wij ervoor zorgen dat de borgniveaus zoals door uw raad zijn vastgesteld voor de verschillende gebieden, dat we die behalen. Maar ik weet niet of het heel makkelijk is, dat weet ik wel, het is niet heel makkelijk om hier te zeggen: wij gaan daarmee die tevredenheid omhoog brengen, omdat dat gewoon een heel complex cijfer is. Want mensen vinden hele verschillende dingen belangrijk.

02:28:46

Mevrouw Wijnja: Duidelijk. Dan hoor ik dat er nog een antwoord is op de vraag van Tom Rustebiel over de ACLO en dan geef ik de wethouder het woord.

02:28:55

De heer Broeksma: Ik ga even een poging doen, voorzitter. Dank. Ik kan niet heel specifiek op de ontwikkeling van de ACLO ingaan. Misschien dat we dat even technisch moeten navragen. Maar ik heb wel even gevraagd: hoe staat het nou met de ontwikkeling van Zernike Campus? Ik maak zelf geen deel uit van die stuurgroep, maar de burgemeester en wethouder Bloemhof wel. Wat ik begreep, is dat er op dit moment een conceptvisie is die wordt omgezet in een stedenbouwkundig plan en in een ontwikkelstrategie. Die moet ook dit jaar nog aan de stuurgroep worden voorgelegd en vastgesteld. Het is niet een eenvoudig proces, want er zijn heel veel verschillende eigenaren en verschillende belangen natuurlijk. Tegelijkertijd is er ook de overtuiging dat we eruit gaan komen, want we hebben allemaal hetzelfde belang van die ongedeelde stad voor ogen. De ACLO maakt onderdeel uit van die plannen, dus die zit in die visie, in de ontwikkelstrategie, in het stedenbouwkundig plan. Ondertussen doe ik natuurlijk mijn stinkende best om die 400 woningen voor de piekopvang te realiseren op kavel 7.

02:29:49

Voorzitter: Mooi. Dan denk ik dat wij allemaal door de vragen heen zijn en dat die beantwoord zijn. Dat klopt. Dit is een raadsvoorstel waar we het volgende week sowieso over gaan hebben. Dan gaan we een overkoepelende woordvoering doen en niet terugkomen op wat we hier bediscussieerd hebben. Maar dan wil ik nog wel vragen of u misschien moties, amendementen overweegt en of u misschien kort wil aangeven waar die dan over gaan. Student en Stad?

02:30:24

De heer Swets: Als ik het goed heb, dan overweegt mijn collega nog om een motie in te dienen omtrent de fietsvlonders.

02:30:30

Voorzitter: Fietsvlonders. Staat genoteerd. Ik zie verder geen opmerkingen of moties. Dan wens ik u allen een goedenavond en dank ik u voor uw inbreng.